

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2022

Chișinău

**Cu privire la aprobarea Programului național
pentru protecția copilului pe anii 2022-2026
și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia**

În scopul implementării prevederilor Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, adoptate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 22 noiembrie 1989, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 408/1990, și în temeiul pct. 12.1.4 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235/2021 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 266-272, art. 541), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

- 1) Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026, conform anexei nr. 1;
- 2) Planul de acțiuni pentru implementarea Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026, conform anexei nr. 2.

2. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Muncii și Protecției Sociale, care, anual, până la 1 aprilie, va prezenta Guvernului Raportul privind realizarea Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prim-ministru

NATALIA GAVRILIȚA

Contrasemnează:

Ministrul muncii
și protecției sociale

Marcel Spatari

Ministrul educației
și cercetării

Anatolie Topală

Ministrul sănătății

Ala Nemerenco

Ministrul afacerilor interne

Ana Revenco

Ministrul finanțelor

Dumitru Budianschi

**PROGRAMUL NAȚIONAL PENTRU PROTECȚIA COPILULUI
PE ANII 2022-2026 ȘI PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU
IMPLEMENTAREA ACESTUIA**

Introducere

Republica Moldova a înregistrat progrese importante în dezvoltarea sistemului de protecție a copilului. Cu toate acestea, alinierea cadrului normativ și a practicilor din domeniu la prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului rămâne o provocare.

Evaluarea intermediară a implementării Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 434/2014, și a Planului de acțiuni pentru anii 2016-2020 aferent Strategiei, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 835/2016, a identificat câteva domenii principale de intervenție unde progresele au fost mai puțin vizibile: consolidarea capacității instituționale la nivel local pentru a preveni separarea copilului de familie; extinderea rețelei profesionale de asistență parentală profesionistă ca o alternativă de tip familial la instituționalizare; coordonarea procesului de dezinstituționalizare la nivelul întregului Guvern; intensificarea activităților de educație parentală implementate în toată țara; dezvoltarea serviciilor de specialitate pentru copii disponibile la nivel local (inclusiv servicii pentru agresori); creșterea participării la educația preșcolară, în special în zonele rurale și în rândul copiilor romi, concomitent cu consolidarea capacității de monitorizare și evaluare atât la nivel central, cât și la nivel raional. Aceste provocări, precum și altele adiționale sunt abordate în cadrul Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026.

Prezentul Program național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 este un document de politici publice în domeniul protecției copilului, care derivă din:

- Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte din 27.06.2014, care prevede un Capitol aparte 27 - Cooperarea în domeniul protecției și al promovării drepturilor copilului.
- Programul de activitate al Guvernului "Moldova vremurilor bune".

Noul document de politici are în vizorul său cel puțin 21,6% din populația cu reședința obișnuită în Republica Moldova, și anume copiii cu vârsta de până la 18 ani.

La elaborarea Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 s-a ținut cont, în primul rând, de rezultatele Evaluării intermediare a implementării Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020 și a Planului de acțiuni pentru anii 2016-2020 de realizare a Strategiei. Pornind de la constatările și recomandările principale ale evaluării, în procesul de elaborare a prezentului Program național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 a

fost acordată o atenție deosebită unei abordări sistemice pentru a asigura relevanța documentului de politici, și anume: dezvoltarea teoriei schimbării; identificarea participativă și selectarea zonelor prioritare pentru intervenție strategică; estimarea resurselor necesare pentru implementarea Programului național; dezvoltarea mecanismului de monitorizare, evaluare și raportare, precum și a structurii de coordonare. La fel, au fost luate în considerare recomandările din 2017 ale Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, dar și o serie de alte recomandări de referință ale unor cercetări și evaluări implementate în perioada 2017-2021, în special de Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) Moldova, Consiliul European și Agenția Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). S-a ținut cont, de asemenea, de îngrijorările copiilor referitoare la evoluția problemelor care le afectează creșterea sănătoasă și dezvoltarea armonioasă.

Noul Program național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 este ancorat în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) și are în vedere o serie de ținte naționalizate, inclusiv: ODD 1 – Fără sărăcie (1.1 și 1.3); ODD 3 – Sănătate și stare de bine (3.4.2); ODD 5 – Egalitate de gen (5.2); ODD 10 – Inegalități reduse (10.2); ODD 11 – Orașe și comunități durabile (11.1); ODD 16 – Pace, justiție și instituții puternice (16.1 și 16.2).

Procesul de elaborare a Programului național a fost unul participativ, urmând metodologia validată de Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Identificarea și selectarea domeniilor prioritare pentru intervenție strategică în domeniul protecției copilului au fost realizate într-un cadru de consultare largă, care a inclus: analiza a peste 100 de documente (rapoarte, analize, evaluări, documente de politici etc.); patru ședințe tematice cu participarea a 15 reprezentanți ai 12 organizații ale societății civile și proiecte internaționale din domeniul dezinstituționalizării și îngrijirii alternative, monitorizării și evaluării, prevenirii și combaterii violenței, sănătății copiilor și tinerilor; șase ședințe tip focus grup cu 9 manageri de servicii sociale de plasament pentru copii, 13 specialiști în protecția drepturilor copilului, 12 primari și asistenți sociali comunitari, 12 specialiști în domeniile sănătate, educație, ordine publică, psihologi, 13 reprezentanți ai organizațiilor societății civile active în domeniul protecției copilului, 10 mame din mediul rural; 8 interviuri aprofundate cu reprezentanți ai Secretariatului Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Justiției, Direcției generale pentru protecția drepturilor copilului a mun. Chișinău și ai Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate, cu experți independenți și un reprezentant al comunității rome; un sondaj online (pe baza chestionarului elaborat de un grup de lucru constituit din 16 fete și băieți cu vârste de 12-15 ani din 9 localități ale țării) cu participarea a 8392 de copii. Astfel, elaborarea Programului național a implicat aproximativ 8500 persoane.

Dimensiunile strategice, obiectivele generale și cele specifice, precum și acțiunile principale au fost stabilite și validate în cadrul a patru sesiuni ale Grupului tehnic de lucru special instituit de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, din care au făcut parte reprezentanți ai tuturor ministerelor și agențiilor cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copilului, societății civile și partenerilor de dezvoltare (Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Finanțelor, Biroul Național de Statistică, Oficiul Avocatului Poporului, Cancelaria de Stat, Primăria mun. Chișinău, Procuratura Generală, Congresul Autorităților Locale din Moldova, UNICEF Moldova, USAID Moldova, Oficiul Consiliului Europei la Chișinău, Parteneriate pentru Fiecare Copil, CCF Moldova, Terre des Hommes, Centrul Național de Prevenire a Abuzului asupra Copilului, Diaconia, Concordia, La Strada).

Documentul a fost elaborat luând în considerare datele statistice pentru anul 2019, și nu pentru anul 2020, acesta din urmă fiind un an atipic, cu multe restricții cauzate de pandemia cu Covid-19 la nivel global, care a afectat din plin și Republica Moldova.

Documentul final a fost consultat public în cadrul a trei sesiuni regionale cu participarea a 90 de reprezentanți ai autorităților publice locale din diferite regiuni, ai societății civile, dar și cu copiii.

I. Analiza situației

Protecția copilului în Republica Moldova este aliniată, în mare parte, cadrului internațional privind drepturile copilului. La baza sistemului de protecție a copilului se află Constituția Republicii Moldova, care proclamă dreptul familiei și al copilului la protecție, inclusiv prin garantarea dreptului la viață, integritate fizică și psihică, asigurarea asistenței și protecției sociale, garantarea dreptului la asistență medicală și a dreptului de a locui într-un mediu sigur. Totodată, Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți reglementează cadrul de protecție a copilului și setează, în acest sens, atribuțiile autorităților tutelare de la nivel local și raional, măsurile de protecție a copilului, precum și modalitățile de cooperare intersectorială privind protecția copilului.

Procesul de aliniere a cadrului normativ și a practicilor din domeniu la prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, precum și ale altor documente internaționale este totuși un proces nefinalizat, Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului necesitând a fi revizuită, iar cadrul normativ subsecvent ajustat. Republica Moldova nu a ratificat încă Protocolul opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului referitor la procedura de comunicare, care să permită copiilor sau reprezentanților acestora să depună plângeri individuale în cazul încălcării drepturilor lor. De asemenea, Republica Moldova nu a aderat încă la Convenția de la Haga din 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea

părintească și măsurile de protecție a copiilor și la Convenția de la Haga din 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere. Măsurile și mecanismele actuale referitoare la copiii aflați înafara granițelor Republicii Moldova sunt insuficient consolidate și coordonate, fiind necesară aplicarea prevederilor Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii de la Haga din 1980, cu scopul de a asigura înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit în alt stat și respectarea în toate statele a drepturilor privind încredințarea și vizitarea copiilor.

Republica Moldova a făcut pași importanți în reglementarea serviciilor sociale pentru copil și familie, precum și a serviciilor sociale de îngrijire alternativă. În ultimii ani au fost abordate din punct de vedere legislativ și provocările cauzate de lipsa de reglementări privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant, dar și cele privind protecția copiilor în mediul online. Totuși, nu există încă un mecanism național de coordonare a implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Lanzarote în 2007), instrucțiuni-cadru pentru companiile private din domeniul TIC și companiile de hosting privind protecția copiilor împotriva conținuturilor ilegale, procedura de notificare și materialele ce trebuie înlăturate.

O atenție deosebită a fost acordată incluziunii sociale a copiilor cu dizabilități și a copiilor din sistemul de îngrijire alternativă de tip rezidențial, precum și promovării îngrijirii alternative de tip familial.

Aceste eforturi se datorează inclusiv implementării Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 434/2013 și Planului de acțiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea acesteia, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.835/2016, care au orientat intervențiile statului pe trei obiective generale, și anume: 1) asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial; 2) prevenirea și combaterea violenței, neglijării și exploatării copiilor, precum și promovarea practicilor nonviolente în creșterea și educarea copiilor; 3) concilierea vieții de familie cu activitatea profesională pentru asigurarea creșterii și dezvoltării armonioase a copilului.

Conform evaluării intermediare a implementării acestor documente, realizate de UNICEF Moldova în anul 2019, progrese semnificative au fost obținute în mai multe domenii-cheie de intervenție, printre care scăderea semnificativă a numărului de copii plasați în instituții rezidențiale, inclusiv din grupa de vârstă 0-3 ani, și creșterea semnificativă a capacității specialiștilor de a identifica cazurile de violență, neglijare și abuz asupra copiilor. Evaluarea menționează că cele mai neglijate zone de intervenție ale Planului de acțiuni au fost dezvoltarea sistemelor informaționale, precum și monitorizarea și evaluarea, ceea ce a redus semnificativ eficiența mecanismelor de feedback pentru a atinge obiectivele și rezultatele așteptate. Totodată, conform aceleiași surse implementarea Strategiei pentru Protecția Copilului și a Planului de Acțiuni a fost puternic influențată de “elemente contextuale specifice ale mediului de acțiune în

țară”, arată cea mai recentă Evaluare a Programului de Cooperare dintre Guvernul Republicii Moldova și UNICEF 2013-2017. Criza politică prelungită, inclusiv instabilitatea politică și mișcările de protest din 2019, au dezvoltat o perioadă efectivă de haos în Guvern. Schimbările neașteptate în politici și restructurări de instituții care au avut loc fără nici o avertizare anterioară au avut ca rezultate ca actorii internaționali, inclusiv UNICEF și partenerii lor naționali să adapteze intervențiile și obiectivele planificate cu o anumită pierdere de eficiență. Posibilitățile limitate de finanțare a reformelor din sectorul social au încetinit procesul de implementare, ceea ce a influențat în mod direct copiii și familiile vulnerabile. În aceste circumstanțe, aproape două treimi din acțiunile din Planul de Acțiuni au fost raportate sau au fost identificate în timpul cercetării ca fiind realizate sau în progres.

Nici Strategia pentru Protecția Copilului și Planul de Acțiuni a acesteia nu au avut anvelopă financiară clară. De fapt, în coloana de costuri asociate Planului a fost completat în mod uniform “conform alocațiilor preconizate anual în bugetul public național”. Procesul de costificare a fost influențat negativ de posibilitățile financiare limitate pentru finanțarea reformelor din sectorul social cauzate de un deficit substanțial în finanțele publice ale Republicii Moldova, și a fost de asemenea negativ afectat de lipsa unor mecanisme corecte și prompte pentru a informa asupra resurselor financiare necesare.

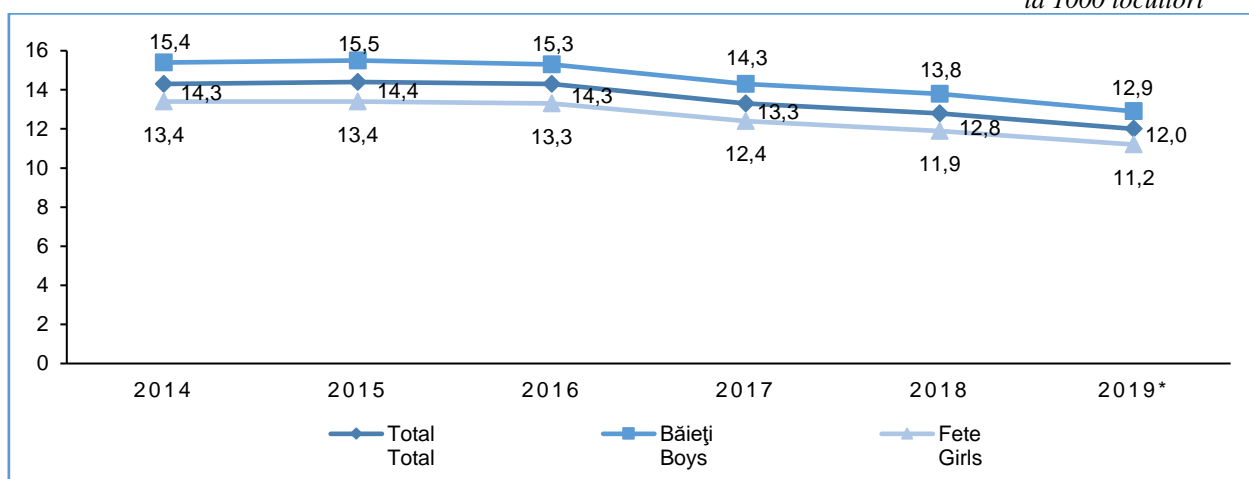
Evaluarea a recomandat ca dimensiunile care țin de reducerea efectelor negative ale migrației părinților asupra copiilor rămași în țară, prevenirea violenței, a neglijării și a exploatarei copiilor și redimensionarea importanței sociale a maternității și a paternității, precum și a rolului ambilor părinți în creșterea copiilor să fie abordate de noul Program Național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026.

Având în vedere cele menționate mai sus, noul document de politici are în vizorul său cel puțin 21,6% din totalul populației cu reședința obișnuită din Moldova, și anume copiii cu vârsta de până la 18 ani.

Situația în domeniul ocrotirii sănătății

Evoluția de ansamblu a structurii populației pe vârste demonstrează o îmbătrânire a populației în Republica Moldova, din cauza scăderii natalității și creșterii fenomenului migrațional. La 1 ianuarie 2021, numărul copiilor în vârstă de până la 18 ani constituia 559,7 mii sau 21,6% din totalul populației cu reședința obișnuită în Moldova.

Rata natalității a înregistrat tendințe negative: în 2019 s-au născut cu 8,9 mii de copii mai puțin decât în 2014. Din totalul copiilor născuți vii în anul 2019, 60,7% au fost din mediul rural și 39,3% din mediul urban; 51,3% au fost băieți și 48,7% au fost fete. Conform datelor Biroului Național de Statistică prezentate în Figura nr. 1, rata natalității în anul 2019 a constituit 12,0 copii născuți vii la 1000 de locuitori, în descreștere față de anul 2014 (14,3 copii născuți vii la 1000 de locuitori).

Figura nr. 1 Rata natalității în perioada 2014-2019, pe sexe*la 1000 locuitori*

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Rata mortalității infantile în anul 2019 s-a redus, constituind 8,7 copii decedați în vârstă de sub un an la 1000 de copii născuți vii față de 9,1 în anul 2014 (Tabel nr.1). Rata a fost mai mare în rândul băieților comparativ cu cea înregistrată în rândul fetelor.

Tabel nr. 1 Mortalitatea infantilă în perioada 2014-2019, pe sexe

	Persoane Persons			La 1000 născuți-vii Per 1000 live-births		
	Total Total	Băieți Boys	Fete Girls	Total Total	Băieți Boys	Fete Girls
2014	373	221	152	9,1	10,5	7,7
2015	367	220	147	9,0	10,4	7,5
2016	355	209	146	8,9	10,2	7,5
2017	337	190	147	9,2	10,1	8,3
2018	316	189	127	9,1	10,6	7,5
2019*	278	146	132	8,7	8,9	8,5

*date provizorii

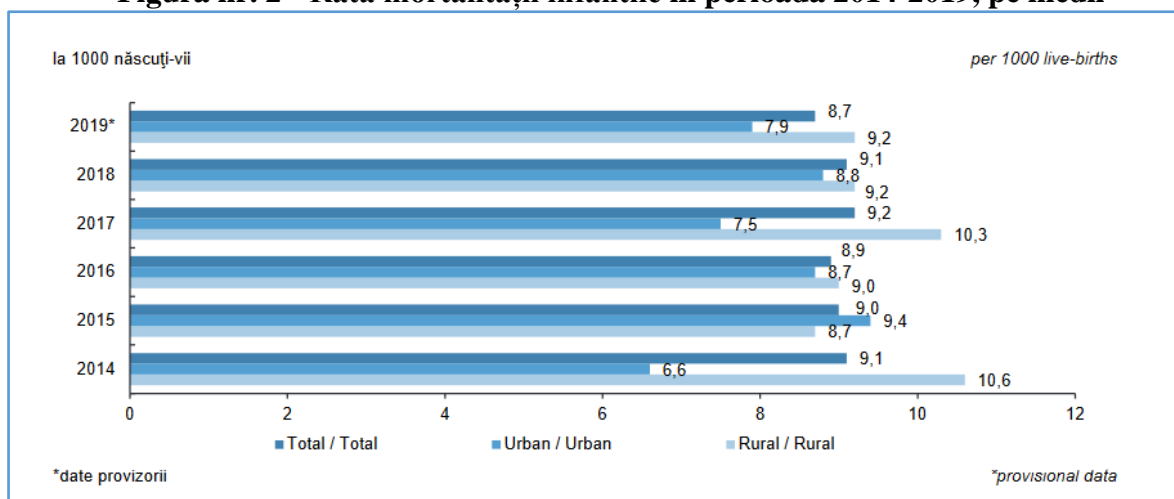
*provisional data

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Rata mortalității infantile în perioada 2014-2019 a fost mai pronunțată în mediul rural, cu excepția anului 2015 (Figura nr.2). În anul 2019, aceasta a fost de 9,2 copii decedați în vârstă de sub un an la 1000 de copii născuți vii în mediul rural față de 7,9 copii decedați în vârstă de sub un an la 1000 de copii născuți vii în mediul urban.

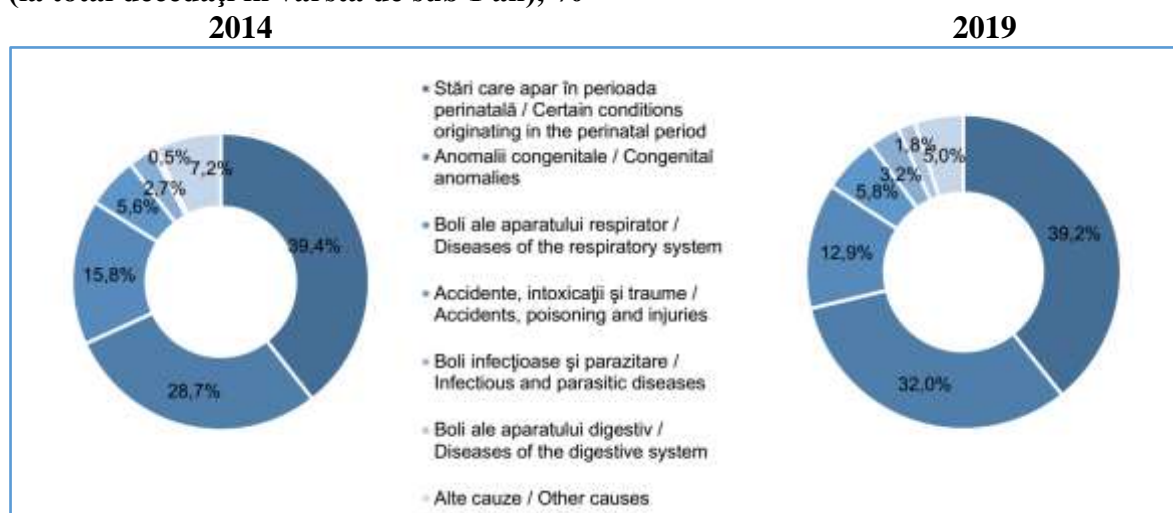
Figura nr. 2 Rata mortalității infantile în perioada 2014-2019, pe medii

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Principalele trei cauze de deces al copiilor în vârstă de sub un an (stările care apar în perioada perinatală, anomaliile congenitale și bolile aparatului respirator) s-au menținut de-a lungul perioadei 2014-2019, așa cum se poate vedea în Figura nr. 3.

Figura nr. 3 Decedați în vârstă de sub 1 an, pe principalele clase ale cauzelor de deces (la total decedați în vârstă de sub 1 an), %

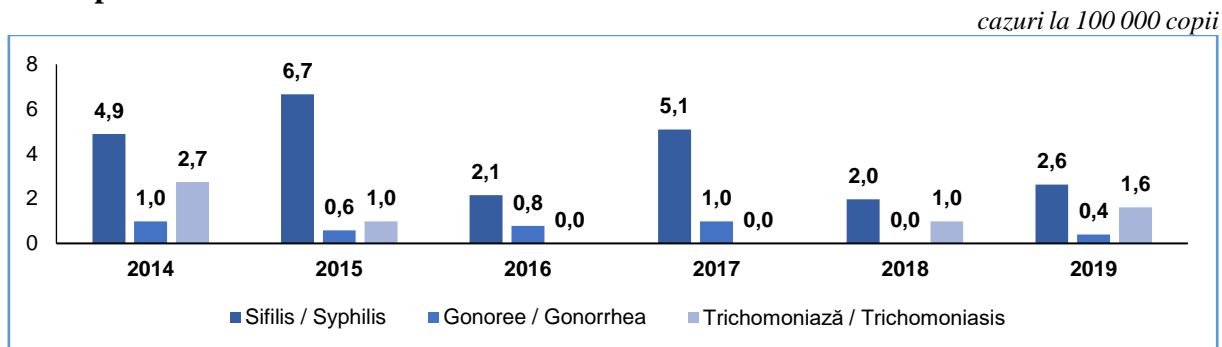

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Incidența bolilor la copii a avut o tendință descrescătoare. În anul 2019, ponderea copiilor alăptați la sân în primul an de viață a fost de 69,3%, aceasta reducându-se însă de peste trei ori, la 20,5%, în cazul copiilor care au atins vârsta de 2 ani. Morbiditatea copiilor în primul an de viață denotă tendințe de reducere a incidenței prin boli cu 14% în 2019 (1454 de cazuri noi la 1000 de copii), comparativ cu anul 2014 (1689 de cazuri noi). S-a constatat o reducere a incidenței bolilor infecțioase și parazitare, malnutriției, bolilor sistemului nervos, anemiilor și, dimpotrivă, o creștere a incidenței prin boli ale aparatului respirator.

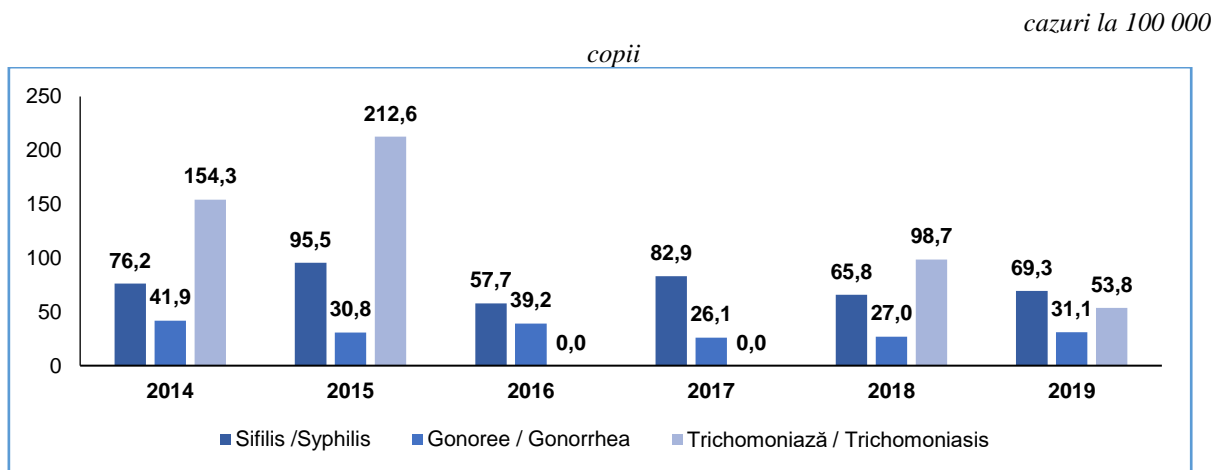
Vulnerabilitatea adolescenților în fața bolilor cu transmitere pe cale sexuală a fost mai mare în grupul de vârstă 15-17 ani. Astfel, în anul 2019, la 100 mii copii în vârstă de până la 14 ani, au revenit 2,6 cazuri noi de sifilis, 1,6 cazuri noi de trichomoniază și 0,4 cazuri noi de gonoree, în timp ce la copiii în vârstă 15-17 ani au revenit 69,3 cazuri noi de sifilis, 53,8 cazuri noi de trichomoniază și 31,1 cazuri noi de gonoree (Figurile nr. 4 și 5). Adolescenții de 15 ani din Republica Moldova se află în grupul celor 3 țări din Europa cu cea mai mică rată de utilizare constantă a prezervativului în rândul adolescenților activ sexual.

Figura nr. 4 Incidența prin infecții transmise pe cale sexuală la copiii în vârstă de 0-14 ani în perioada 2014-2019

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

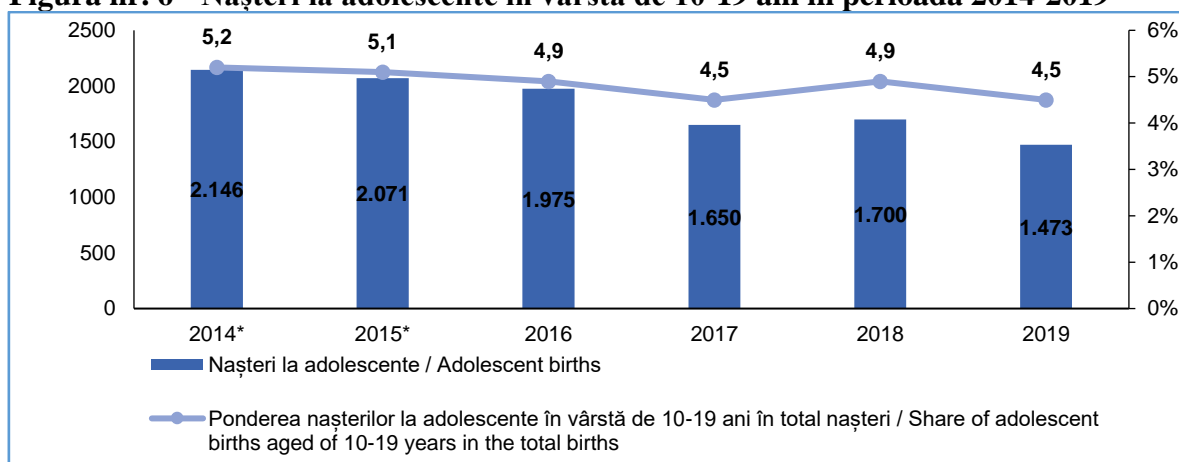
Figura nr. 5 Incidența prin infecții transmise pe cale sexuală la copiii în vârstă de 15-17 ani în perioada 2014-2019

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Potrivit datelor statistice oficiale, numărul de sarcini întrerupte la adolescente în perioada 2014-2019 a fost în descreștere de la 245 la 166 de cazuri. Totuși, în 2019, 28% din totalul sarcinilor întrerupte la femeile cu vârsta de până la 20 ani au fost din categoria de vârstă de până la 18 ani. Ponderea nașterilor la femeile în vârstă de 10-19 ani în totalul de nașteri s-a redus de la 5,2% în anul 2014 la 4,5% în anul 2019 (Figura nr. 6). De asemenea, ponderea întreruperilor de sarcină a scăzut de la 7,4% în anul 2014 la 5,7% în anul 2019.

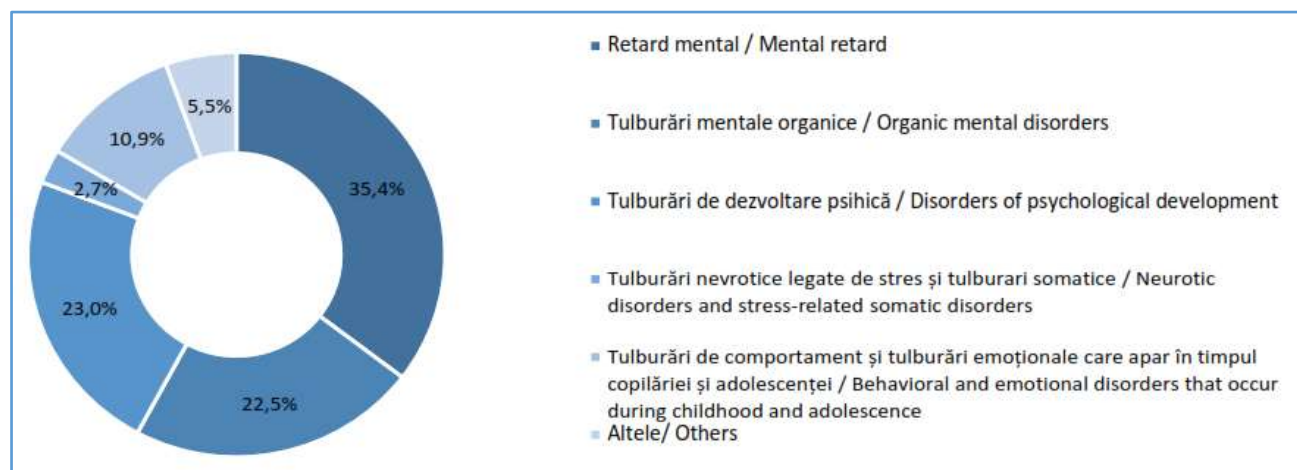
Figura nr. 6 Nașteri la adolescente în vârstă de 10-19 ani în perioada 2014-2019

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Sănătatea mintală a copiilor și a tinerilor continuă să fie o provocare. Incidența prin maladii psihice la copii în 2019 a fost de 1,1 mii de cazuri noi: la 100 mii de copii au revenit 210 cazuri noi de maladii psihice. Figura nr. 7 arată că cea mai mare pondere în structura cazurilor noi a deținut-o retardul mental (35,4%), urmat de tulburările de dezvoltare psihică (23,0%) și tulburările mintale organice (22,5%). Tulburările mintale și de comportament sunt printre principalele cauze ale dizabilității primare la copii. Sănătatea mintală a copiilor este condiționată de sănătatea fizică și relațiile sociale. Bunăstarea mintală generală se reduce odată cu înaintarea în vârstă a copiilor, fetele fiind mai expuse riscului comparativ cu băieții. La nivel regional, unul din patru adolescenți declară că se simte nervos, iritabil sau are dificultăți de adormire cel puțin o dată pe săptămână. Odată cu extinderea pandemiei cu COVID-19, stările de anxietate, depresie și tulburare emoțională s-au acutizat, 20% dintre tineri raportând o înrăutățire a bunăstării psihoemoționale în perioada crizei pandemice; efectele negative ale măsurilor de izolare s-au răsfărât cel mai mult asupra fetelor, a tinerilor din mediul urban și a tinerilor cu venituri modeste.

Figura nr. 7 Structura incidenței prin maladii psihice în anul 2019, %

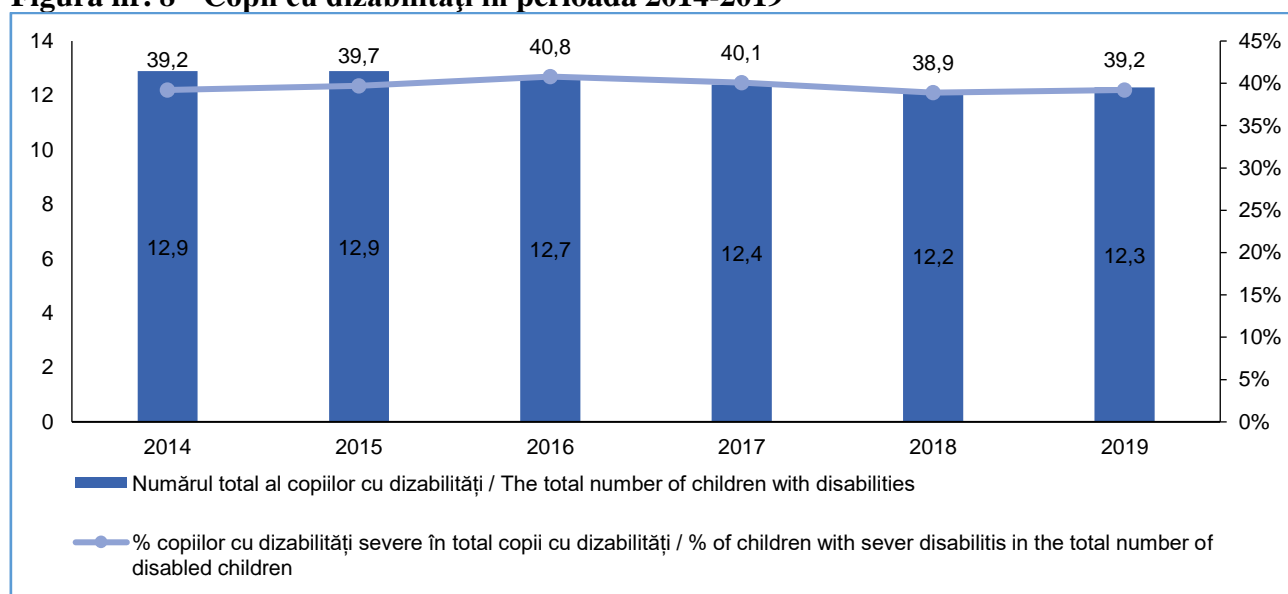

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Au fost constatate tendințe pozitive în reducerea comportamentelor nocive pentru sănătate. Astfel, cu 8% mai puțini adolescenți au menționat că sunt consumatori de alcool cel puțin o dată pe săptămână în 2018 (24%) comparativ cu 2014 (32%). O pondere de 83% dintre adolescenți au apreciat starea lor de sănătate fizică drept bună sau excelentă în 2018, comparativ cu 77% în 2014. A fost înregistrată o creștere a consumului zilnic de fructe de la 33% în 2014 la 46% în 2018. O mică descreștere a fost înregistrată în 2018 (8%) comparativ cu 2014 (9%) în ceea ce privește consumul de tutun cel puțin o dată pe săptămână. În același timp, adolescenții din Moldova fac parte din grupul celor 5 țări din regiune cu cea mai mică proporție a celor care se spală pe dinți de mai multe ori pe zi – doar în aproape jumătate din cazuri.

În jur de 12,3 mii de copii cu vârste între 0 și 17 ani sunt cu dizabilități (Figura nr. 8), reprezentând 2% din numărul total al copiilor din țară. În același timp, din cei 1,4 mii de copii recunoscuți cu dizabilități în 2019, 58,9% sunt din mediul rural. 1 din 3 copii cu dizabilități are vârsta între 7 și 15 ani și 1 din 4 copii cu dizabilități are vârsta între 0 și 6 ani. Ponderea copiilor cu grad sever de dizabilitate ce locuiesc în mediul rural a fost mai mică comparativ cu cea din mediul urban (30% față de 40,1%).

Figura nr. 8 Copii cu dizabilități în perioada 2014-2019

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). *Copiii Moldovei. Publicație statistică.*

Accesul copiilor cu dizabilități senzoriale și locomotorii la tehnologii asistive și la [servicii medico-sociale este limitat](#). Deși există unele inițiative de asigurare a accesului la echipamente asistive, acestea nu acoperă nevoile. Nu există un mecanism național de colectare a datelor despre nevoi și de monitorizare a gradului de satisfacere a acestora. Totodată, la nivel raional, se constată o insuficiență de specialiști pregătiți în acest domeniu, care ar putea contribui la îmbunătățirea situației.

Cadrul normativ și serviciile de intervenție timpurie la copii, furnizate de prestatorii publici și privați, sunt în continuă dezvoltare. Cu toate acestea, oferta de servicii este insuficientă pentru a acoperi nevoile la nivel național. În ultimii ani se atestă o diversificare a modelelor de intervenție, care sunt dezvoltate și testate cu suportul organizațiilor societății civile prestatoare de servicii sociale și cu suportul partenerilor de dezvoltare.

Accesul la servicii medico-sociale pentru copiii și tinerii cu tulburări din spectrul autist sau cu risc de apariție a acestora continuă să fie o provocare, deși cadrul legal a fost aprobat. Mecanismul alocării resurselor financiare pentru dezvoltarea și prestarea acestor servicii la nivel regional încă necesită a fi definitivat și pus în aplicare.

Accesul copiilor la servicii medicale este în creștere. Numărul examinărilor profilactice la copii s-a majorat de la 216 mii în anul 2014 la 239 mii în anul 2019. Ca rezultat, 2,7% dintre copii au fost depistați cu acuitate vizuală scăzută; 1,2% – cu dereglări de postură; 1,2% – cu scolioză; 1,1% – cu tulburări de vorbire; și 0,9% – cu întârzieri în dezvoltarea fizică. Pe parcursul anului 2019 au fost internați în instituțiile spitalicești, în medie, câte 333 de copii zilnic.

Conform datelor prezentate în Tabelul nr. 2, ritmul imunizării copiilor nu a cunoscut schimbări esențiale, preponderent din cauza refuzului părinților: în perioada 2014-2019 a fost înregistrată o creștere a numărului copiilor vaccinați în primul an de viață cu vaccin pentru difterie și tetanos, tuse convulsivă, poliomielită; în același timp, a scăzut cu 0,5puncte procentuale ponderea copiilor vaccinați contra tuberculozei și cu 1,4puncte procentuale – ponderea copiilor vaccinați contra rujeolei, parotiditei epidemice și rubeolei.

Tabel nr. 2 Ponderea copiilor vaccinați preventiv în perioada 2014-2019, după tipul vaccinului

procente		Ponderea copiilor vaccinați din total copii la evidență <i>Share of vaccinated children from the total children at the evidence</i>					
	Vârsta <i>Age</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vaccinați contra: / Vaccinated against:							
Tuberculozei	nou-născuți (30 zile) <i>/ new-borns (30 days)</i>	97,4	97,7	97,2	96,1	96,9	96,9
Difteriei și tetanosului	1 an / year	89,7	89,3	89,6	89,1	91,8	92,2
Tusei convulsive	1 an / year	90,1	89,3	88,8	88,6	91,6	91,4
Poliomielitei	1 an / year	90,2	89,3	90,1	89,6	92,1	92,1
Hepatitei B	1 an / year	92,5	91,9	91,4	90,3	92,2	92,5
Rujeolei, Parotiditei epidemice, Rubeolei	1 an / year	90,3	89,6	88,8	88,1	90,6	88,9

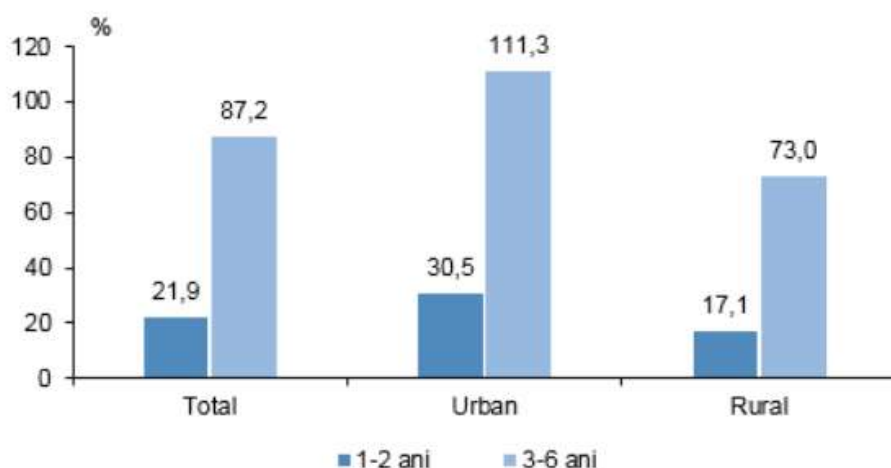
Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Situația în domeniul educației

În 2019, 93,9% dintre copii erau cuprinși în învățământul preșcolar în 1486 de instituții de educație timpurie, inclusiv 5 cu destinație sanatorială și 7 cu destinație specială. Rata de cuprindere a copiilor în educația timpurie a crescut în perioada 2010-2019 cu 16,8%, și anume de la 77,1% la respectiv 93,9%. Trei pătrimi din totalul instituțiilor de educație preșcolară activează în mediul rural. Instituțiile din mediul urban sunt mai solicitate decât cele din mediul rural, unele familii din mediul urban cu copii de vârstă preșcolară înregistrându-se pe liste de așteptare pentru înscrierea copilului la grădiniță. Educația copiilor cu necesități speciale se desfășoară în grupe specializate, care activează în cadrul a 9 instituții de educație timpurie. Majoritatea acestor grupe sunt destinate copiilor cu dereglări ale vorbirii (32,6%). Oferta de servicii educaționale pentru copiii de vârstă preșcolară cu alte cerințe educaționale speciale și dizabilități este subdezvoltată.

Rata de acoperire cu servicii de educație antepreșcolară (de creșă) pentru copiii până la vârsta de 3 ani este mică. Rata maximă atinsă în 2019, până la pandemie, a acoperirii cu servicii de creșă a fost de doar 25,9%. În 2018, gradul de cuprindere în educația antepreșcolară (1-2 ani) în localitățile urbane a fost mai mare cu 13,4 puncte procentuale decât în localitățile rurale. În același an, gradul de cuprindere în educația preșcolară (3-6 ani) a fost mai mare cu 38,3 puncte procentuale în mediul urban față de mediul rural (Figura nr. 9). Tot în anul 2018, rata medie pe țară de acoperire cu servicii de educație timpurie a copiilor cu vârsta de 1-6 ani a fost de 65,7% (Figura nr. 10), cu o diferență de 31,2% între mediul urban și mediul rural.

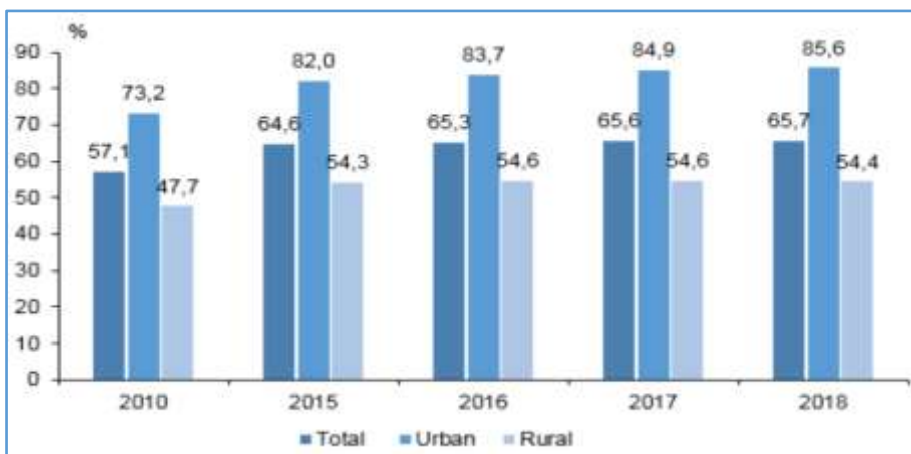
Figura nr. 9 Gradul de cuprindere al copiilor cu educație antepreșcolară (1-2 ani) și preșcolară (3-6 ani), pe medii de reședință

Sursa: Biroul Național de Statistică (2019). *Activitatea instituțiilor de educație timpurie în anul 2018*

Figura nr. 10 Gradul de cuprindere a copiilor de 1-6 ani în instituții de educație timpurie

Sursa: Biroul Național de Statistică (2019). *Activitatea instituțiilor de educație timpurie în anul 2018*

În municipiul Chișinău, unde sunt înregistrate cele mai multe persoane salariate din totalul pe țară, rata de cuprindere a copiilor de până la 3 ani în educația timpurie a fost sub media pe țară. Astfel, în anul 2018, rata medie de acces în instituțiile de educație timpurie a copiilor cu vârsta de până la 3 ani a fost de 11,6%, iar rata de cuprindere a copiilor în educația antepreșcolară a fost sub 9%. O explicație în acest sens ar fi lipsa locurilor suficiente în instituțiile de educație timpurie.

La nivel național, în 2018, peste 90% dintre părinți/îngrijitori au apreciat pozitiv condițiile din grădinițe, calitatea procesului educațional și relațiile cu grădinița, iar 94,3% au apreciat pozitiv nivelul de participare a părinților la educația copilului împreună cu ceea ce oferă grădinița (*UNICEF, 2018. KAP in early childhood development and care*). Concomitent, părinții au fost mai centrați pe acoperirea necesităților primare (alimente, haine, medicamente etc.) ale copilului și mai puțin pe cele de dezvoltare intelectuală, aceasta rămânând o provocare în domeniu (*UNICEF, CBS-AXA, 2018. Studiul CAP familiilor în domeniul îngrijirii și dezvoltării timpurii ale copiilor*).

În ce privește învățământul general primar și secundar, 74,5% dintre instituțiile de învățământ din Republica Moldova se află în mediul rural, unde învață 47,9% dintre elevi. Abandonul școlar rămâne o provocare pentru sistemul de educație: rata abandonului școlar în perioada 2011-2016 a fost de 17,9%, cu o descreștere minoră până la 16,5% în perioada 2014-2019. În anul școlar 2018-2019, în Republica Moldova 10% dintre copiii de vârstă școlară primară și 15% dintre copiii de vârstă școlară gimnazială nu mergeau la școală. Motivele care stau la baza abandonului școlar sunt, preponderent, migrația părinților, refuzul părinților de a trimite copiii la școală, sărăcia, nereușita școlară, starea de sănătate precară. Pe lângă abandonul școlar, se înregistrează o tendință de creștere a absențelor nemotivate de la ore. Conform datelor acumulate în cadrul consultărilor pentru elaborarea prezentului Program național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026, peste 14% dintre copii nu pot merge la școală pentru că sunt nevoiți să muncească acasă (caracteristic elevilor de 18 ani - 21%, celor care locuiesc în mediul rural din zonele de nord - 19% și sud - 17% ale țării, celor care au o dizabilitate - 22,5% sau aparțin unei minorități etnice - 20,8% sau

religioase - 19,7%). Cel puțin 5% dintre copii nu merg permanent la școală pentru că sunt angajați în câmpul muncii. Pe măsură ce se apropie de 18 ani, tot mai mulți elevi sunt nevoiți să absenteze de la ore pentru a merge la muncă, astfel că numărul elevilor de 17 ani angajați este de 14%, pe când al celor de 18 ani este deja de 23%. Cel puțin 11% dintre elevi, în special cei cu vârsta de peste 16 ani, absentează uneori de la școală pentru că nu sunt mulțumiți de modul în care sunt desfășurate lecțiile, acestea fiind considerate de ei a fi plictisitoare.

Accesul la educație pentru copiii din grupurile vulnerabile s-a îmbunătățit în perioada 2014-2019, așa cum reflectă cifrele din Tabelul nr. 3, deși marea majoritate a instituțiilor educaționale rămân în continuare puțin adaptate necesităților elevilor cu cerințe educaționale speciale. Ponderea acestor elevi încadrați în instituții de învățământ general a fost în creștere, de la 83% în anul de învățământ 2014/2015 la 93% în anul 2018/2019. Totodată, ca urmare a implementării unor reforme semnificative în domeniul incluziunii educaționale, numărul copiilor cu dizabilități încadrați în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică a scăzut de la 1538 în 2014/2015 la 627 în 2019/2020 (Tabel nr. 3). În pofida acestor succese, problemele sistemice persistă. Astfel, 40% dintre profesori consideră că accesul elevilor cu dizabilități fizice la școală este limitat, deoarece lipsesc rampele de acces, iar spațiile auxiliare nu sunt adaptate nevoilor. Se înregistrează, de asemenea, întârzieri în ceea ce privește individualizarea procesului educațional al copiilor cu cerințe educaționale speciale. O altă problemă majoră rămâne incluziunea copiilor de etnie romă.

Tabel nr. 3 Elevi cu cerințe educaționale speciale, după tipul instituției

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Total	9 198	11 426	10 994	10 589	10 269	9 784
În instituții de învățământ general obișnuite	7 660	10 393	10 134	9 840	9 560	9 157
În școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	1 538	1 033	860	749	709	627

Sursa: Biroul Național de Statistică (2020). *Copiii Moldovei. Publicație statistică.*

Tendențele pozitive din educație au fost însă afectate considerabil de pandemia de COVID-19. Copiii din familii cu venituri reduse, copiii care locuiesc în zonele rurale cu infrastructură deficitară, copiii reprezentând minorități etnice și lingvistice, copiii cu dizabilități, copiii migranți și refugiați, copiii aflați în conflict cu legea, copiii și tinerii care nu frecventează instituțiile educaționale, copiii cu condiții dificile de trai, care se confruntau deja cu bariere semnificative în participarea la educație au fost afectați de pandemie în mod deosebit, în special în ce privește accesul la educație de calitate. Inegalitățile substanțiale în ce privește veniturile gospodăriilor rurale (inclusiv în familiile muncitorilor migranți) s-au reflectat în capacitatea copiilor lor de a beneficia de educație online. Conform unor studii recente, 80% din copiii și tinerii care nu aveau dispozitive electronice pentru a se conecta la educația online și 85% din copiii

care nu aveau suficiente abilități pentru a accesa învățământul la distanță în perioada COVID-19 au fost copii din familii sărace.

Deși baza tehnico-materială a instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal s-a îmbunătățit, inclusiv volumul materialelor didactice disponibile, perioada pandemică a demonstrat că situația actuală este departe de a satisface necesitățile reale ale copiilor de vârstă școlară și cadrelor didactice angajate în sistemul educațional: 62% dintre directorii de instituții de învățământ din Republica Moldova au raportat că lipsa materialelor didactice afectează procesul de predare „într-o anumită măsură” sau „foarte mult” în comparație cu media de 39% în țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică.

Aprovizionarea instituțiilor de învățământ cu apă potabilă, asigurarea accesului elevilor la grupuri sanitare în condiții mai bune, inclusiv la apă caldă și săpun, dotarea sălilor de clasă cu mobilier corespunzător dezvoltării copilului, asigurarea cu informație calitativă cu privire la sănătatea, igiena și alimentația sănătoasă rămân o provocare. Majoritatea școlilor din mediul rural nu dispun de toalete în interior, conectate la sistemul de apă și canalizare, iar de cele mai multe ori au condiții sanitare precare. Copiii menționează că în aceste încăperi nu se face cu regularitate curățenie, iar dacă se face, aceasta se rezumă la spălarea superficială a podelelor. În grupurile sanitare din interiorul instituțiilor de învățământ lipsesc hârtia igienică, săpunul și câteodată apa la robinet. Grupurile sanitare, de regulă, nu sunt adaptate la necesitățile speciale ale copiilor cu dizabilități.

Fenomenul violenței față de copii

Deși sunt depuse eforturi continue pentru prevenirea și combaterea violenței față de copii, aceasta rămâne o problemă pentru Republica Moldova: circa doi din cinci copii au fost supuși vreunui tip de violență; una din șapte fete și unul din douăzeci de băieți au fost supuși violenței sexuale până la vârsta de 18 ani; violența fizică a fost cel mai des întâlnit tip de violență survenit în copilărie, afectând una din cinci fete și unul din trei băieți, iar semenii au fost cei mai frecvenți abuzatori în cazul violenței fizice în copilărie. Una din nouă fete și unul din unsprezece băieți până la vârsta de 18 ani au fost supuși violenței emoționale din partea unui părinte, a unui îngrijitor adult sau a unei rude adulte; un sfert dintre fete și aproape jumătate dintre băieți au aprobat normele și convingerile tradiționale despre gen, practicile sexuale și violența partenerului intim; una din nouă fete și unul din douăzeci de băieți au avut vreodată gânduri de suicid, iar circa jumătate din numărul fetelor care avuseseră vreodată asemenea gânduri au încercat să se sinucidă.

Circa 13% din numărul de elevi din Republica Moldova, comparativ cu 10% din țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, au raportat că au fost victime ale violenței verbale și 7% – victime ale violenței fizice de câteva ori pe lună. În 2018 s-a înregistrat o creștere a fenomenului hărțuirii în școală (bullying) comparativ cu 2014: 16% dintre elevi au raportat că în 2018 că

au fost hărțuiți la școală cel puțin de două ori în ultimele două luni comparativ cu 11% în 2014. Aceasta rată este mai mare decât în majoritatea țărilor din regiune.

Comportamentele și riscurile la care sunt expuși copiii în mediul virtual indică o creștere a nivelului lor de vulnerabilitate. Un studiu din 2021 a constatat că 18% dintre copiii cu vârste între 9 și 17 ani au trecut cel puțin o dată printr-o experiență neplăcută pe Internet, 12% au primit mesaje cu caracter sexual pe chat-uri, iar 5% li s-a solicitat să transmită imagini sau video cu părți intime ale corpului pe aplicații de tip messenger. Unii copiii de vârsta 9-11 ani au expediat fotografii sau video cu părți intime ale corpului altor persoane. Lipsa de cunoștințe și nivelul redus de sensibilizare despre abuzul sexual online a contribuit la blamarea socială a copilului victimă, asemenea reacții amplificând consecințele psiho-emoționale ale abuzului și acutizând sentimentul de vină și rușine.

Identificarea precoce și raportarea cazurilor de violență, precum și solicitările de asistență continuă să rămână provocări pentru autorități la toate nivelurile și pentru victime. Statisticile anuale indică lipsa de acuratețe a înregistrării sesizărilor cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului, dar și probleme în implementarea procedurilor de înregistrare a acestor sesizări. Victimele nu solicită întotdeauna asistență: multe victime ale violenței sexuale n-au spus nimănui despre experiența lor; deși trei din cinci fete și doi din cinci băieți știau unde să se adreseze după ajutor, foarte puțini au solicitat și au primit servicii de sprijin.

Potrivit opiniei psihologilor, copiii, indiferent de situația în care ajung (de agresori, victime sau martori ai bullying-ului), sunt, de fapt, toți victime și au nevoie de ajutor și protecție. Fără conștientizare și măsuri întreprinse la timp, bullying-ul va lua amploare și va avea impact negativ asupra copilului.

Copiii aflați în situație de risc și copiii separați de părinți

Eforturi importante au fost depuse pentru adoptarea cadrului legislativ primar și secundar de asistență a copiilor victime și martori ai infracțiunilor. Astfel, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 708/2019 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Centrului regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor și a Standardelor minime de calitate, însă implementarea acestora întârzie.

Mecanismele de cooperare intersectorială pentru protecția copiilor, deși obligatorii, sunt implementate segmentat sau parțial: de exemplu, cele trei fișe (de observare, de evaluare și de planificare) pentru operaționalizarea procedurilor de cooperare intersectorială în prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului, prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 143/2018, nu sunt încă aprobate, astfel că actul normativ este neoperațional. În consecință, există discrepanțe în modul de abordare a cazurilor de violență. Astfel, unele servicii de îngrijire nu se consideră parte a mecanismului de cooperare intersectorială prevăzut de Hotărârea Guvernului nr. 270/2014, specialiștii din sistemul de urmărire penală

invocă probleme de protecție a datelor în contextul raportării acestora către autoritatea tutelară care se face responsabilă de asistența copiilor etc.

În anul 2018 a fost adoptat cadrul de măsuri și servicii destinate copiilor cu comportament deviant, însă implementarea acestuia este în întârziere din cauza lipsei unui mecanism intersectorial de cooperare. Insuficiența serviciilor la nivel local și lipsa programelor de formare profesională a prestatorilor de servicii destinate copiilor cu comportament deviant duc la încurajarea măsurilor de plasament a acestor copii în servicii de tip rezidențial și, în consecință, sporesc riscul de compromitere a reformei sistemului de îngrijire: pe de o parte, autoritățile întreprind măsuri de dezinstituționalizare a copiilor din sistemul rezidențial care nu au comportamente deviante, iar pe de altă parte, dacă instituțiile incluse în procesul de dezinstituționalizare nu au moratoriu la intrări noi, vor accepta copii cu comportament deviant.

Numărul copiilor aflați în situație de risc a crescut substanțial în ultimii ani, de la 3743 de cazuri noi în 2017 la 8005 de cazuri noi în 2019. Motivul principal îl constituie neglijarea (2241 de cazuri în 2017, 5569 – în 2018 și 6243 – în 2019), precum și tipul de neglijare, care, potrivit datelor din 2019, afectează acoperirea necesităților de bază pentru supraviețuire și dezvoltare – alimentară, vestimentație și igienă.

În paralel cu creșterea numărului copiilor aflați în situație de risc s-a înregistrat o tendință generală de creștere și a numărului copiilor separați de părinți: 12749 de copii în 2017; 19768 – în 2018 și 15403 – în 2019, potrivit acelorași raportări anuale. Cauza principală a separării a fost plecarea singurului sau ambilor părinți în străinătate: 88% dintre cazurile noi în 2017, 92% – în 2018 și 90% – în 2019. Grupurile de vârstă cele mai afectate de acest fenomen au fost 7-15 ani, urmat de 3-6 ani.

Îngrijirea alternativă de tip familial a înregistrat progrese, tutela/curatela rămânând prima opțiune de îngrijire. Cu toate acestea, îngrijirea alternativă de tip rezidențial a început să crească deși numărul școlilor-internat s-a redus substanțial. În același timp, alte tipuri de îngrijire alternativă de tip familial, precum asistența parentală profesionistă și casele de copii de tip familial, s-au dezvoltat lent sau, în unele raioane, deloc. În îngrijire alternativă de tip rezidențial au continuat să ajungă copii fără dispoziția autorității tutelare. Astfel, în anul 2017, numărul copiilor care au fost plasați în instituții de tip rezidențial fără dispoziția autorității tutelare teritoriale a fost de 544 copii; în anul 2018 – 369 copii și în anul 2019 – 191 copii.

În ce privește plasamentul de urgență, opțiunea plasamentului de tip rezidențial a prevalat asupra celui de tip familial.

Rețeaua serviciilor de îngrijire alternativă (de tip familial și de tip instituțional) s-a dezvoltat atât pe seama prestatorilor de stat, cât și a celor privați. Deși au fost depuse eforturi importante pentru a acredita aceste servicii, unele dintre ele sunt furnizate de prestatori neacreditați.

Prevenirea separării copiilor de părinți este abordată la nivel local în cadrul Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii, precum și Serviciului social Asistență personală, care, în 2018, au fost introduse în pachetul minim de servicii sociale (Hotărârea Guvernului nr. 800/2008 pentru aprobarea pachetului minim de servicii sociale și modificarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului material). Deși numărul copiilor aflați în situație de risc a fost în creștere, ajutorul bănesc în cadrul sprijinului familial secundar a fost oferit unui număr din ce în ce mai redus de copii, și anume la 8099 de copii în 2018 și la 7534 de copii în 2019. În același timp, per total, de acest serviciu au beneficiat, în 2018, 60336 de copii, iar în 2019 – 34989 de copii. Serviciul Asistență personală nu acoperă toate necesitățile, autoritățile locale instituind liste de așteptare. Mecanismul de finanțare a serviciilor din pachetul minim prin intermediul Fondului de susținere a populației s-a dovedit a fi nu tocmai eficient, în special în situațiile de criză, precum cea creată ca urmare a pandemiei de COVID-19. În plus, date fiind resursele financiare modeste la nivel local, pachetul ar trebui să includă și asistența parentală profesionistă precum și casa de copii de tip familial, ce au un rol fundamental în evitarea instituționalizării copilului.

Finanțarea protecției sociale a copilului și familiilor cu copii

Prestațiile de asigurări sociale reprezintă principalul mijloc de realizare a protecției sociale a familiei și copilului. În conformitate cu Raportul privind implementarea Strategiei de cheltuieli în anul 2019, cheltuielile realizate în cadrul subprogramului „Protecția familiei și copilului” au constituit 2,5 mlrd. lei, adică 10,6% din totalul cheltuielilor pentru programul „Protecție socială”. În proporție de 84,7%, cheltuielile subprogramului au vizat plata indemnizațiilor de maternitate/paternitate unică la nașterea copilului și pentru creșterea copilului. La rândul lor, majoritatea dintre aceste cheltuieli au fost prestații de asigurări sociale, adică plata pentru producerea riscului asigurat, care a fost efectuată beneficiarului ce a achitat contribuțiile de asigurări sociale.

Mijloacele pentru finanțarea serviciilor sociale sunt planificate cu preponderență în bugetul de stat, deciziile privind redirectionarea acestora fiind luate la nivel central, în timp ce dezvoltarea serviciilor sociale comunitare este de competența autorităților publice locale. Cheltuielile pentru serviciile sociale pentru copii finanțate din bugetele locale în anul 2019 au însumat 230,1 mil. lei, ceea ce a constituit 9,3% din totalul cheltuielilor pentru subprogramul „Protecția familiei și copilului”. În contextul descentralizării administrative și financiare, un efort major de finanțare a serviciilor sociale de prevenire a separării copilului de părinți și de îngrijire alternativă revine bugetelor locale, în majoritatea cazurilor fără resurse financiare suficiente. Tipurile de costuri pe care le implică prestarea diferitelor servicii sociale nu este suficient reglementată, fiind necesară stabilirea unor costuri de referință pentru serviciile sociale destinate protecției copilului, a unui mecanism de repartizare echitabilă a resurselor financiare alocate autorităților administrației publice locale și revizuirea mecanismului de

contractare a serviciilor sociale cu modificarea Legii nr.131/2015 privind achizițiile publice.

Cheltuielile pentru întreținerea instituțiilor de asistență socială pentru copii din subordinea Agenției Naționale Asistență Socială, precum și susținerea copiilor rămași fără ocrotire părintească au fost fiecare de câte 2,3% din cheltuielile subprogramului. În proporție de 1,4%, cheltuielile subprogramului respectiv au fost destinate pentru asigurarea familiilor cu bunuri la nașterea copiilor, pentru organizarea odihnei de vară a copiilor și adolescenților și pentru serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii și victimele violenței în familie și violenței împotriva femeilor.

Resursele umane

În sistemul public de protecție a copilului lucrează asistenți sociali comunitari, specialiști în protecția drepturilor copilului, protecția familiilor cu copii, psihologi, sociologi, pedagogi, psihopedagogi, personal medical și personal auxiliar. Acest volum impresionant de resurse umane necesită instruirii regulate pentru îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților, precum și pentru a depăși provocările cauzate de fluctuația mare de personal.

Hotărârea Guvernului nr.38/2019 stabilește scopul, obiectivele, principiile și componentele sistemului de instruire inițială și continuă a personalului din domeniul asistenței sociale. Acest sistem se află însă într-o etapă incipientă de dezvoltare întrucât metodologia, mecanismele și procedurile privind organizarea și asigurarea funcționalității sale, inclusiv acreditarea programelor de instruire și asigurarea calității, nu sunt încă aprobate. Din acest motiv, instruirea personalului care lucrează în sistemul de asistență socială, inclusiv al protecției copilului, se face ad-hoc, cu sprijinul organizațiilor societății civile sau partenerilor de dezvoltare, fără a putea acoperi necesitățile și înafara unui cadru care să garanteze calitatea procesului de instruire. Majoritatea prestatorilor publici de servicii sociale nu realizează formarea inițială și continuă a personalului în baza unor curriculumuri unificate, aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Colaborarea dintre actorii-cheie cu atribuții în pregătirea resurselor umane din domeniul protecției copilului, Agenția Națională Asistență Socială, mediul academic - are un caracter fragmentat și se realizează în dependență de proiectele implementate. Stabilirea unor parteneriate durabile dintre acești actori ar putea conduce la o mai bună corelare a pregătirii universitare cu nevoile din sistemul de protecție.

O altă problemă majoră o constituie lipsa specialistului în protecția drepturilor copilului din marea majoritate a localităților Republicii Moldova, datorită lipsei resurselor la nivel local, și care afectează calitatea serviciilor oferite copiilor și familiilor cu copii la nivel comunitar. Astfel, conform datelor Agenției Naționale Asistență Socială, în anul 2020 doar 2,8% dintre primării angajaseră acest specialist.

Fluctuația în rândul personalului cu atribuții în domeniul protecției copilului constituie o altă problemă importantă ce este cauzată în principal de salariile mici comparativ cu alte sectoare de activitate. Grila de salarizare a personalului nu ține îndeajuns de bine cont de complexitatea îngrijirii (de exemplu, copii din grupa de vârstă 0-3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant), necesitând astfel revizuirii.

Procesul decizional bazat pe evidențe

În vederea îndeplinirii eficiente a misiunii și atribuțiilor care îi revin, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și autoritățile tutelare din cadrul unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea, pe care le coordonează metodologic, au nevoie de date și informații relevante, veridice, fiabile și disponibile în timp real. Actualmente, majoritatea datelor în domeniul protecției copilului se colectează pe suport de hârtie, la telefon sau prin intermediul fișierelor de tip Word sau Excel, ceea ce conduce la probleme în asigurarea calității datelor, dificultăți în prelucrarea, analiza, raportarea și diseminarea datelor, precum și provocări în luarea deciziilor bazate pe dovezi și la timp.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale și autoritățile tutelare au, de asemenea, nevoie de date coerente și integrate de la diferite autorități ce activează în domeniul asistenței sociale, sănătății, educației, ordinii publice, justiției. Bazele de date existente și metodele și tehnologiile colectării și prelucrării informațiilor se bazează pe soluții disparate, respectiv nu sunt integrate într-un sistem unitar și nu dispun de o structură informațională logic coerentă.

Aceste provocări ar putea fi soluționate prin implementarea unui sistem informațional în domeniul protecției copilului, care să folosească tehnologiile de vârf din domeniul TIC și care să fie construit pe baza unui set de indicatori naționali, contribuind la eficientizarea proceselor de lucru la nivel local și central, și la îmbunătățirea calității serviciilor sociale prestate copiilor și familiilor.

II. Obiectivele generale și obiectivele specifice

Obiectivele Programului național derivă din prioritățile Programului de activitate al Guvernului "Moldova vremurilor bune". Problemele abordate de Programul național nu sunt noi și tocmai din acest motiv necesită o schimbare de paradigmă a intervenției. Astfel, cele trei *obiective generale* propuse propun o altă abordare a procesului de stabilire a priorităților de dezvoltare a sistemului de protecție a copilului¹ – una bazată pe impact prin evidențe, instituții puternice,

---

¹ *Sistemul de protecție a copilului* este definit de UNICEF (Consiliul Economic și Social al ONU (2008), Strategia UNICEF de protecție a copilului, E/ICEF/2008/5/Rev.1, para. 12-13) drept setul de legi, politici, reglementări și servicii necesare în toate sectoarele sociale (în special bunăstarea socială, educația, sănătatea, securitatea și justiția) pentru a sprijini prevenirea și reacția la riscurile legate de protecție. Sistemul de protecție a copilului face parte din protecția socială și chiar se extinde dincolo de acesta. La nivel de prevenire, obiectivul Sistemului de protecție a copilului include sprijinirea și consolidarea familiilor pentru reducerea excluziunii sociale și a riscului de separare, violență și exploatare. Responsabilitățile sunt deseori împărțite între agențiile guvernamentale, serviciile oferite de autoritățile locale, furnizorii privați și grupurile comunitare, făcând coordonarea între sectoare și niveluri, inclusiv sistemele de referire de rutină etc., drept componentă necesară a unui sistem eficient de protecție a copilului.

societate informată și activă, precum și capacități consolidate de reacție eficientă. Această abordare pune în centrul schimbării copilul și interesul lui superior, pornind de la lecțiile învățate care indică necesitatea ajustării rapide a cadrului normativ, ce ar facilita reacția promptă a sistemului la nevoile copilului și susținerea lui în depășirea situațiilor de criză.

Realizarea acestor obiective va permite construirea unei temelii durabile a sistemului de protecție a copilului, care ar evita pe viitor dezvoltarea sistemului și elaborarea de politici publice în mod arbitrar sau conjunctural, sub influența actorilor formali și informali sau a oportunităților financiare de moment, asigurând conectarea sistemului și politicilor publice în domeniul protecției copilului la necesitățile și provocările în schimbare prin care trec copiii. Asemenea schimbări în beneficiul copilului sunt posibile doar în cazul în care există un sistem robust de colectare a datelor, de monitorizare sistematică și de evaluare formativă și sumativă a efectelor intervențiilor și investițiilor.

Teoria schimbării a Programului național are la bază analiza detaliată a problemelor cu care se confruntă copiii și familiile cu copii, arată care sunt acțiunile necesare a fi realizate pentru a atinge rezultatele planificate pe termen scurt și mediu, bazate pe evidențe, și în final impactul preconizat pe termen lung asupra întregului sistem de protecție a copilului. Teoria schimbării în format grafic este prezentată în Figura nr. 11 de mai jos.

Paradigma schimbării propusă de prezentul Program național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 cuprinde intervenții complexe asupra fiecărei probleme prioritare, la nivel de: 1) cadru normativ; 2) mecanism de furnizare a serviciilor pe categorii de beneficiari; 3) investiții în instruirea și motivarea resurselor umane astfel încât să acționeze eficient pentru protecția fiecărui copil aflat în situație de dificultate; 4) norme sociale, care să contribuie la manifestarea spiritului colectiv de intervenție în susținerea fiecărui copil în situație de risc și să dicteze comportamentul fiecărui membru al comunității de intoleranță a oricărei forme de abuz și exploatare a copilului; 5) volum de resurse financiare investite în protecția copilului; 6) abordări noi și eficiente în monitorizarea și evaluarea intervențiilor în domeniul protecției copilului.

Obiectivele generale și specifice au fost stabilite în urma unui proces amplu de consultări în vederea identificării domeniilor prioritare de intervenție pe sectorul de protecție a copilului: 1) buna guvernare în domeniul protecției copilului; 2) prevenirea și combaterea violenței în toate mediile și sub toate formele, prin violență înțelegându-se toate tipurile de violență împotriva copiilor definite în art. 2 din Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, inclusiv neglijarea copilului, exploatarea prin muncă și traficul de copii; 3) dezinstituționalizarea și îngrijirea alternativă/susținerea familiilor pentru prevenirea separării. Ordinea acestor priorități a fost stabilită

Protecția copilului, în accepțiunea art. 19 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, reprezintă protecția copiilor împotriva violenței, exploatării, abuzurilor și neglijenței de orice tip și în toate mediile. UNICEF folosește termenul de „protecție a copilului” pentru a contura acțiunile de prevenire și răspuns la violență, exploatare și abuz asupra copiilor. Acest termen include atât copiii victime ale abuzurilor și neglijării, cât și copiii în risc de abuz și neglijare.

reieșind din percepția participanților la consultări. Copiii au identificat aceleași priorități, pe care le-au plasat în aceeași ordine.

Astfel, programul își propune atingerea următoarelor obiective generale și specifice:

Obiectivul general 1: Consolidarea sistemului de protecție a copilului de a răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil, susținut de o creștere a ponderii cheltuielilor alocate protecției familiei și copilului de la 3,3% din bugetul național și 1,1% din PIB în 2020 la 6,6%, respectiv 2,2% din PIB în 2026, și având ca impact reducerea ratei sărăciei extreme în rândul copiilor de la 11,3% în 2019 la 8,5% în 2026

Obiectivul specific 1.1. Stabilirea în cadrul național normativ a mecanismelor de intervenție promptă și eficientă a sistemului de protecție la nevoile fiecărui copil, în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, Acordului de Asociere și altor mecanisme internaționale, asigurând implementarea deplină a recomandărilor acestora, fapt confirmat de *Platforma de monitorizare a recomandărilor internaționale privind drepturile omului în Moldova*.

Obiectivul specific 1.2. Eficientizarea coordonării de către autoritatea centrală de protecție a copilului a sistemului de protecție a copilului în baza evidențelor furnizate de un sistem informațional automatizat în domeniul protecției copilului ce va fi funcțional în anul 2024 și a unui set de 50 de indicatori naționali instituționalizați până în anul 2023.

Obiectivul specific 1.3. Asigurarea de către instituțiile de formare profesională a sistemului de protecție a copilului cu resurse umane calificate, care acționează prompt și eficient în interesul superior al copilului, prin intermediul unui număr de 10 programe de instruire aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale și absolvite de toți angajații relevanți din sistemul public de protecție a copilului până în 2026.

Obiectivul specific 1.4. Garantarea de cadrul normativ a finanțării suficiente a autorităților publice locale și centrale pentru realizarea adecvată a competențelor atribuite în domeniul protecției drepturilor copilului, asigurând o creștere a ponderii cheltuielilor subprogramului „Protecția familiei și copilului” în totalul Programului „Protecția socială” de la 9,7% în 2021 la 20% în 2026.

Obiectivul general 2: Asigurarea toleranței zero din partea adulților și copiilor față de orice formă de violență împotriva copiilor, astfel încât ponderea copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență să scadă de la 1,6% în 2020 la 0,5% în 2026, iar ponderea populației care consideră că orice act de violență asupra copilului trebuie raportat către autorități pentru ca acestea să intervină să crească de la 86,6% în 2018 la 100% în 2026

Obiectivul specific 2.1. Creșterea gradului de cunoaștere și reacție a populației la orice formă de violență față de copii, astfel încât numărul cazurilor

de violență față de copii înregistrate în baza sesizărilor și auto-sesizărilor să scadă de la 6828 în 2020 la 3500 în 2026, iar ponderea cazurilor de violență confirmate din totalul cazurilor raportate să crească de la 77,9% la 95% în aceeași perioadă.

Obiectivul specific 2.2. Asigurarea funcționalității și accesibilității serviciilor și programelor de petrecere a timpului liber pentru toți copiii de 3-17 ani până în anul 2026, pe baza unui pachet minim costificat de activități de petrecere a timpului liber.

Obiectivul specific 2.3. Crearea serviciilor specializate de asistență și reabilitare psihosocială funcționale de care să beneficieze cel puțin 50% din copiii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență, copii în conflict cu legea, copii cu comportament deviant până în anul 2026.

Obiectivul general 3: Asigurarea creșterii copiilor într-un mediu familial sigur și protector, care le va garant bunăstarea, rata sărăciei absolute a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii scăzând de la 38,1% în 2019 la 25% în 2026, iar ponderea copiilor aflați în situație de risc reducându-se de la 1,8% în 2020 la 1,5% în 2026

Obiectivul specific 3.1. Consolidarea capacităților părinților și familiilor pentru creșterea și îngrijirea copilului, accesul la servicii și programe de educație parentală acreditate fiind asigurat pentru cel puțin 500 de beneficiari până în anul 2026.

Obiectivul specific 3.2. Acordarea familiilor cu copii aflați în situație de risc a suportului necesar pentru prevenirea separării copiilor de părinți, asigurându-se accesul a cel puțin 8,5% din acești copii la serviciul social de sprijin pentru familiile cu copii în 2026 pentru prevenire separării față de 7,8% în 2020 și reducându-se cazurile în care separarea nu a putut fi prevenită de la 3,1% la 1,5% în aceeași perioadă.

Obiectivul specific 3.3. Consolidarea serviciilor de îngrijire alternativă de tip familial și asigurarea disponibilității și accesibilității acestora pentru fiecare copil, la necesitate, asigurându-se un volum al cheltuielilor alocate în bugetele locale pentru serviciile de îngrijire alternativă de tip familial de 170 mil. lei în 2026 față de 85 mil. lei în 2020 și o creștere a ponderii copiilor în servicii de plasament de tip familial de la 83,4% la 95% în aceeași perioadă.

Obiectivul specific 3.4. Lichidarea/reorganizarea instituțiilor de îngrijire a copiilor de tip rezidențial cu reintegrarea în familie a copiilor sau transferul în serviciile sociale tip familial și asigurarea unui raport dintre copiii aflați în servicii de plasament de tip rezidențial și copiii aflați în servicii de plasament de tip familial de 1:10 în 2026 față de 1:4 în 2020.

Obiectivul specific 3.5. Susținerea comunităților și copiilor de a beneficia în urma parteneriatelor dintre autoritățile publice și societatea civilă pentru bunăstarea copilului, ponderea autorităților publice locale de nivelul întâi care implementează proiecte și programe în parteneriat cu societatea civilă crescând la 50% la nivelul anului 2026.

III. Impactul Programului național asupra bunăstării copilului

Diminuarea ratei sărăciei extreme în rândul copiilor de 0-17 ani de la 11,3% în anul 2019 la 8,5% în anul 2026

ODD 1: Fără sărăcie (1.1 și 1.3); ODD 10: Inegalități reduse (10.2)

Sistemul de protecție a copilului va fi guvernat eficient, în baza evidențelor, prin dialog și cooperare cu societatea civilă și partenerii de dezvoltare. Cadrul normativ va fi ajustat în baza recomandărilor mecanismelor internaționale, concomitent cu alocarea resurselor financiare suplimentare din bugetul public național pentru a asigura integrarea *abordării bazate pe drepturile copilului* și a principiului *a nu lăsa pe nimeni în urmă* în toate politicile, actele normative și practicile de lucru relevante. Va fi dezvoltat un sistem informațional în domeniul protecției copilului prin intermediul căruia autoritățile publice relevante vor colecta și utiliza datele despre copiii ce au nevoie de sprijin și protecție în vederea sprijinirii procesului decizional. Sistemul de instruire inițială și continuă în domeniul asistenței sociale va deveni funcțional, capabil să răspundă la necesitățile de instruire ale resurselor umane din sistemului de protecție a copilului, astfel încât acestea să fie calificate pentru a acționa prompt și eficient în interesul superior al copilului. Programul național va contribui la diversificarea și la consolidarea serviciilor de suport și la alocarea resurselor financiare bazate pe nevoile fetelor și băieților, inclusiv a celor care fac parte din cele mai subreprezentate grupuri: copii cu dizabilități, copii din mediul rural, copii mici (0-3 ani), copii de etnie romă, copii rămași fără ocrotire părintească.

Diminuarea ponderii copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență (fizică, psihologică, spirituală, economică, neglijare) de la 1,6% în anul 2020 la 0,5% în anul 2026.

ODD 3: Sănătate și stare de bine; ODD 16: Pace, justiție și instituții puternice (16.1 și 16.2)

Autoritățile publice vor acorda mai multă atenție și vor investi mai multe resurse pentru prevenirea fenomenului violenței împotriva copiilor sub toate formele și în toate mediile. Populația va avea cunoștințe îmbunătățite și informații cu privire la impactul violenței asupra copilului și va reacționa imediat la orice asemenea act de violență. Vor fi dezvoltate servicii și programe de petrecere a timpului liber, astfel încât acestea să fie accesibile pentru toți copiii și să contribuie la prevenirea și combaterea violenței de orice tip. Ocuparea timpului liber al copiilor cu activități de promovare a modului sănătos de viață, inclusiv a sănătății mintale, va reduce amploarea fenomenului violenței. Fiecare copil, indiferent de statutul pe care îl are într-un act de violență (victimă, martor, agresor în acte de violență, copil în conflict cu legea, copil cu comportament deviant, copil în situații de stradă), va avea acces egal la servicii specializate de asistență și reabilitare psihosocială.

Reducerea ratei sărăciei absolute a gospodăriilor cu trei și mai mulți copii de la 38,1% în anul 2019 la 25% în anul 2026.

ODD 1: Fără sărăcie; ODD 5: Egalitatea de gen; ODD 10: Inegalități reduse.

Un număr crescut de copii va beneficia de o îngrijire mai bună într-un mediu familial sigur și protejat, datorită programelor și serviciilor de educație parentală pentru promovarea îngrijirii copilului implementate de autorități. Totodată, prezentul Program național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 va avea impact și asupra consolidării serviciilor de suport pentru familiile cu copii în situație de risc, astfel încât să crească cu cel puțin 50% ponderea acestor familii care au beneficiat de sprijin și în care separarea a fost prevenită. Pentru a atinge aceste rezultate, autoritățile publice locale vor implementa programe de abilitare socio-economică și vor estima, planifica și solicita mijloace financiare conform prevederilor legislației pentru serviciile de îngrijire de tip familial, inclusiv pentru tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire alternativă. Un număr de 18 instituții rezidențiale de tip vechi vor fi închise sau reorganizate, asigurându-se reintegrarea în familie sau transferul copiilor în servicii de tip familial. Se va institui un moratoriu privind plasamentul copiilor de orice vârstă, dar în special a copiilor până la 3 ani, în instituțiile rezidențiale care intră în proces de reorganizare/lichidare. Programul național va contribui la sporirea coeziunii sociale dintre membrii comunităților pentru bunăstarea familiilor cu copii defavorizate. Astfel, către sfârșitul anului 2026, va spori nivelul de implicare a companiilor private și a populației în susținerea acestor familii defavorizate prin: programe de responsabilitate corporativă, extinderea serviciilor prestate de centrele de sănătate prietenoase tinerilor către adolescenții din mediul rural, activități de voluntariat, evenimente publice cu implicarea liderilor de opinie și a media. Copilul și familia cu copii vor fi în centrul politicilor publice din domeniile social, economic, educațional și de sănătate.

IV. Costuri

Valoarea estimativă a resurselor financiare necesare pentru implementarea Programului național în perioada 2022-2026 este de 143,672 mil. lei, din care 14,823 mil. lei (10,31% din total) revin activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 1: 46,25 mil. lei (32,19% din total) – activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 2, 82,25 mil. lei (57,25% din total) – activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 3 și 0,34 mil. lei (0,23% din total) – activităților transversale (coordonare, monitorizare, evaluare și raportare).

Resursele financiare în sumă de 14,823 mil. lei, aferente obiectivului general 1, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 1.1 – 0,76%, obiectivul specific 1.2 – 6,87%, obiectivul specific 1.3 – 1,93% și obiectivul specific 1.4 – 0,74%.

Resursele financiare în sumă de 46,2 mil. lei, aferente obiectivului general 2, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 2.1 – 7,49%, obiectivul specific 2.2 – 6,09% și obiectivul specific 2.3 – 18,60%.

Resursele financiare în sumă de 82,25 mil. lei, aferente obiectivului general 3, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 3.1 – 10,87%, obiectivul specific 3.2 – 4,34%, obiectivul specific 3.3 – 12,46%, obiectivul specific 3.4 – 1,64% și obiectivul specific 3.5 – 0,08%.

Costul Programului național divizat pe ani este următorul: pentru anul 2022 vor fi utilizate resurse financiare în limitele mijloacelor alocate bugetului instituției responsabile,

- 27,210 mil. lei (18,93% din total), dintre care: 10,74 mil. lei din sursele bugetului de stat și 16,466 mil. lei din surse financiare ale partenerilor de dezvoltare – pentru anul 2023;

- 34,816 mil. lei (24,23% din total), dintre care: 18,409 mil. lei din sursele bugetului de stat și 16,407 mil. lei din surse financiare ale partenerilor de dezvoltare – pentru anul 2024;

- 36,203 mil. lei (25,19% din total), dintre care: 23,9 mil. lei din sursele bugetului de stat și 12,28 mil. lei din sursele financiare ale partenerilor de dezvoltare – pentru anul 2025;

- 45,444 mil. lei (31,63% din total), dintre care: 29,409 mil. lei din sursele bugetului de stat și 16,035 mil. lei din sursele financiare ale partenerilor de dezvoltare – pentru anul 2026.

Realizarea unor acțiuni ale Programului național ar putea genera costuri suplimentare față de cele prevăzute, care nu pot fi estimate la momentul elaborării Programului național și care urmează a fi determinate pe parcurs. Detalii privind costurile financiare estimate pentru implementarea Programului național sunt prezentate în Anexa (fișier Excel).

Având în vedere disponibilitatea limitată a resurselor bugetare, autoritățile publice naționale și locale vor întreprinde acțiuni de atragere a resurselor financiare externe pentru implementarea Programului național. La etapa elaborării prezentului document de politici, UNICEF, Banca Mondială (proiectul „Reforma Învățământului în Moldova” și proiectul „Răspuns de Urgență la COVID-19,”) și USAID (proiectul „Data for Impact” și proiectul „Changing the Way We Care”), în calitate lor de parteneri de dezvoltare, susțin eforturile Guvernului în implementarea Programului național.

V. Riscuri

Analiza situației în domeniul protecției copilului și consultările pe marginea prezentului Program național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 au identificat următoarele riscuri principale de implementare a acestuia:

- *impactul pandemiei COVID-19 asupra tuturor sistemelor și fluxul de refugiați ca urmare a războiului din Ucraina ce pot avea ca efect încetinirea unor procese legislative și diminuarea bugetelor pentru protecția socială din cauza realocării fondurilor pentru urgențele pandemice și umanitare;*
- *capacitățile reduse ale autorităților responsabile de implementarea Programului național la toate nivelurile;*
- *capacitățile limitate de atragere a resurselor financiare externe necesare pentru acoperirea necesităților de implementare a acțiunilor Programului național fără acoperire din buget;*
- *fluctuația considerabilă a resurselor umane în cadrul autorităților responsabile de domeniul protecției copilului;*
- *resursele financiare insuficiente pentru implementarea tuturor acțiunilor incluse în Planul de acțiuni al Programului național;*
- *eforturile dispersate de coordonare, monitorizare și evaluare a Programului național.*

Reducerea acestor riscuri și, ca urmare, implementarea eficientă a Programului național presupune crearea unor condiții și valorificarea unor oportunități. Printre condițiile esențiale se numără: 1) definirea autorităților responsabile pentru fiecare acțiune din Planul de acțiuni și introducerea în Planul de Acțiuni al Programului Național de măsuri concrete de creștere a capacității de implementare a acestora; 2) definirea colaborării necesare între autoritățile de la diferite niveluri și sectoare, precum și a parteneriatelor cu societatea civilă și partenerii de dezvoltare în scopul implementării complete și la timp a Programului național; 3) estimarea cât mai precisă a costurilor pentru acțiunile din Plan și a contribuției partenerilor de dezvoltare; 4) instituirea unui mecanism eficient de coordonare, monitorizare, evaluare și raportare.

Oportunitățile avute în vedere în procesul de elaborare a prezentului Program național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 țin, în mare parte, de resursele oferite pentru sectorul de protecție a copilului de către agențiile și organizațiile internaționale, precum și de societatea civilă locală.

VI. Autoritățile responsabile de coordonarea implementării Programului național

Rolul de coordonare a politicii de protecție a copilului în Republica Moldova îi revine Ministerului Muncii și Protecției Sociale, prin intermediul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, înființat în 1998 și reactivat în 2010. Potrivit mandatului său, Consiliul asigură colaborarea intersectorială a structurilor guvernamentale și interacțiunea cu organizațiile

societății civile din domeniu și partenerii de dezvoltare, care constituie o resursă importantă pentru dezvoltarea sistemului de protecție a copilului.

Necesitatea consolidării instituționale a Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, acordându-i un mandat clar și o autoritate suficientă pentru coordonarea tuturor activităților legate de implementarea Convenției ONU privind Drepturile Copilului la nivelurile intersectorial, național, regional și local, rezultă și din Observațiile finale ale Comitetului ONU pentru protecția Drepturilor Copilului cu privire la Raportul periodic combinat al patrulea și al cincilea al Republicii Moldova. Ministerul Muncii și Protecției Sociale este autoritatea centrală pentru protecția copilului care colaborează cu Secretariatul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului în scopul organizării procesului de coordonare a implementării Programului național (Figura nr. 12).

Activitățile de coordonare includ: planificarea, coordonarea intersectorială și ghidarea strategică a acțiunilor tuturor actorilor implicați în implementarea Programului național, aprobarea rapoartelor anuale de progres privind implementarea Programului național, elaborate în conformitate cu cerințele platformei electronice de monitorizare a politicilor publice, evaluarea contribuției Programului național la implementarea recomandărilor mecanismelor internaționale în domeniul drepturilor copilului, Acordului de Asociere, proiectului Strategiei naționale de dezvoltare, Planului național de dezvoltare, Programului de activitate al Guvernului și Planului anual de activitate al Guvernului. Totodată, în baza rapoartelor anuale de progres, Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului va recomanda autorităților publice responsabile de implementarea Programului național includerea cheltuielilor necesare pentru implementarea Planului de acțiuni în Strategiile sectoriale de cheltuieli și Cadrul bugetar pe termen mediu.

VII. Autoritățile responsabile de implementarea Programului național

Principala instituție responsabilă de implementarea Programului național este Ministerul Muncii și Protecției Sociale, care are în responsabilitate directă implementarea a 56 din cele 72 de acțiuni din Planul de acțiuni. Totodată, Ministerul Muncii și Protecției Sociale este responsabil de colectarea rapoartelor anuale de progres de la celelalte autorități responsabile de implementarea Programului național, și anume: Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției, Cancelaria de Stat și autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea.

Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului și autoritățile centrale colaborează cu organizațiile societății civile din domeniu și partenerii de dezvoltare în scopul consolidării eforturilor pentru atingerea obiectivelor Programului național, inclusiv al asigurării coordonării asistenței financiare și tehnice externe necesare implementării Programului național.

VIII. Monitorizarea, evaluarea și raportarea în procesul de implementare a Programului național

Monitorizarea implementării Programului național presupune un proces continuu și sistematic de colectare a datelor despre progresul implementării acestuia, în conformitate cu cadrul de monitorizare și evaluare a Programului național.

Scopul monitorizării constă în urmărirea modului în care sunt implementate acțiunile planificate și utilizate resursele disponibile în vederea determinării gradului de realizare a acțiunilor și a conformității acestora cu cele planificate, identificarea cauzelor eventualelor întârzieri și propunerea măsurilor necesare pentru îmbunătățirea procesului de implementare, inclusiv a utilizării mai eficiente a resurselor.

Responsabilitatea pentru procesul de monitorizare, colectare a datelor și asigurare a conexiunii cu platforma electronică guvernamentală de monitorizare a documentelor de politici publice și a documentelor de planificare îi revine subdiviziunii de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor din cadrul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, cu participarea reprezentanților Direcției politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii.

Rezultatele monitorizării vor fi incluse în rapoarte de progres cu privire la implementarea Programului național, care vor servi ulterior la elaborarea raportului anual de progres al Ministerului Muncii și Protecției Sociale. Rapoartele de progres se elaborează de către Direcția politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii din cadrul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, cu suportul subdiviziunii de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor publice și cu participarea altor autorități publice centrale și părți interesate care participă la implementarea Programului național.

Evaluarea intermediară și evaluarea finală a Programului național presupun un proces de analiză a datelor colectate în procesul de monitorizare și reflectate în rapoartele anuale de progres și a altor informații colectate de la autoritățile responsabile de implementare, grupurile țintă, beneficiarii finali și donatori pentru a evalua relevanța, eficacitatea, eficiența utilizării resurselor și a managementului implementării Programului, impactul asupra beneficiarilor finali (copii și familii cu copii) și durabilitatea rezultatelor obținute prin atingerea obiectivelor generale și specifice și implementarea planului de acțiuni, care constituie parte componentă a Programului național.

Evaluarea intermediară este o evaluare formativă ce se va realiza după doi ani de implementare a planului de acțiuni cu scopul de a aprecia gradul de atingere a rezultatelor comparativ cu valorile planificate ale indicatorilor pentru această perioadă de referință. Evaluarea intermediară va identifica eventualele bariere și constrângeri ce împiedică sau pot împiedica atingerea rezultatelor planificate, servind în special instituțiilor care coordonează și implementează planul de acțiuni cu scopul de a eficientiza implementarea până la finalul perioadei de

implementare. În cazul în care va fi necesar, Programul național va fi ajustat în baza recomandărilor din Raportul de evaluare intermediară. Procesul de evaluare intermediară și de ajustare a documentului poate dura între 6 și 9 luni; din aceste considerente, modificările la Programul național se vor referi doar la ultimii doi ani de implementare.

Evaluarea finală este o evaluare sumativă ce se va realiza după expirarea termenului de implementare a Programului național. Scopul evaluării finale este obținerea unei imagini obiective cu privire la atingerea obiectivelor generale, aprecierea eficacității și identificarea impactului Programului național asupra vieții copiilor și familiilor cu copii.

Evaluarea intermediară și cea finală pot fi de două tipuri: interne, efectuate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale în calitate de autoritate a administrației publice centrale responsabilă de implementarea Programului național, sau externe, efectuate de o entitate independentă contractată de Cancelaria de Stat, care asigură Secretariatul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, sau de către partenerii de dezvoltare. Atât evaluarea intermediară, cât și cea finală (interne sau externe) se vor realiza în conformitate cu Ghidul metodologic de evaluare intermediară și finală a politicilor publice, recomandat de Cancelaria de Stat.

Indicatorii de monitorizare și evaluare a implementării Programului național. Monitorizarea implementării Programului național se va realiza în baza indicatorilor de proces și produs, pe când evaluările se vor realiza în baza indicatorilor de rezultat și impact.

Indicatorii de impact sunt elaborați la nivelul obiectivelor generale, pentru a măsura impactul pe termen lung al intervențiilor avute în vedere de Programul național. Indicatorii de impact sunt corelați cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă naționalizate și alți indicatori naționali care măsoară progresul în domeniul protecției drepturilor copilului în urma consolidării sistemului de guvernare, prevenirii și combaterii violenței față de copil și susținerii unui mediu familial sigur și protector care asigură bunăstarea fiecărui copil.

Indicatorii de rezultat sunt elaborați la nivelul obiectivelor specifice, pentru a măsura rezultatele pe termen mediu ale intervențiilor, și anume ale celor obținute la sfârșitul perioadei de implementare a Programului național. Indicatorii de rezultat măsoară schimbările obținute la nivelul cadrului normativ și instituțional, schimbările de comportament al personalului și funcționarilor care lucrează cu și pentru copii, schimbările la nivel de norme sociale și practici.

Indicatorii de produs măsoară rezultatele pe termen scurt ale acțiunilor din Planul de acțiuni, și anume bunurile și serviciile care au fost create sau modernizate, precum și competențele și abilitățile acumulate în vederea îmbunătățirii capitalului uman.

Indicatorii de proces sunt elaborați la nivelul acțiunilor incluse în Planul de acțiuni. Acest tip de indicatori arată dacă s-a realizat sau nu o anumită acțiune cu resursele alocate în acest scop.

Raportarea cu privire la implementarea Programului național. Elaborarea rapoartelor anuale de progres în implementarea Programului național constituie sarcina Ministerului Muncii și Protecției Sociale, prin implicarea a două subdiviziuni: subdiviziunea de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor, responsabilă de colectarea datelor în baza indicatorilor de monitorizare, și Direcția politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii, responsabilă de elaborarea rapoartelor anuale de progres privind implementarea Programului național, în conformitate cu cerințele platformei electronice de monitorizare a politicilor publice.

Figura nr. 11 Teoria schimbării

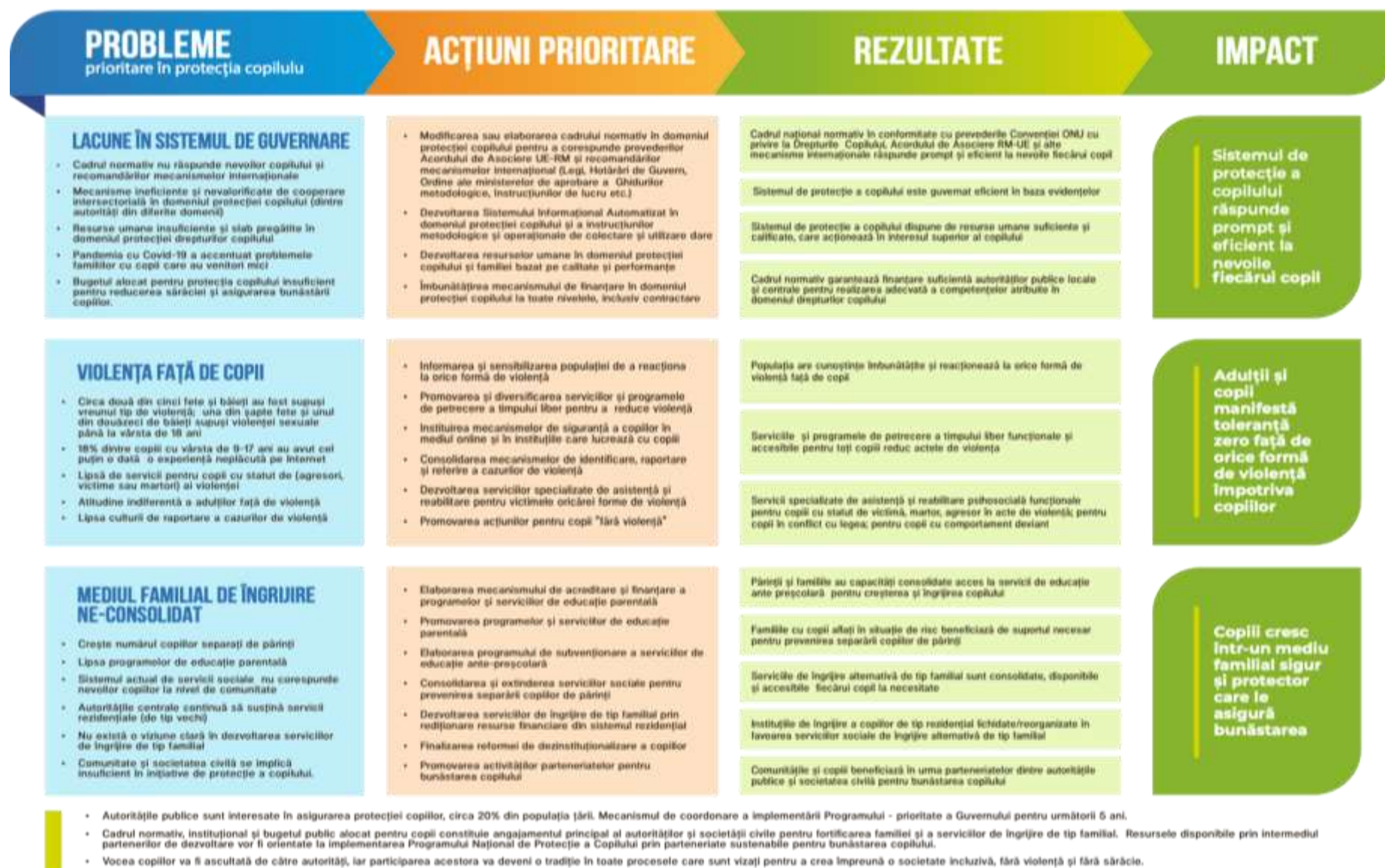
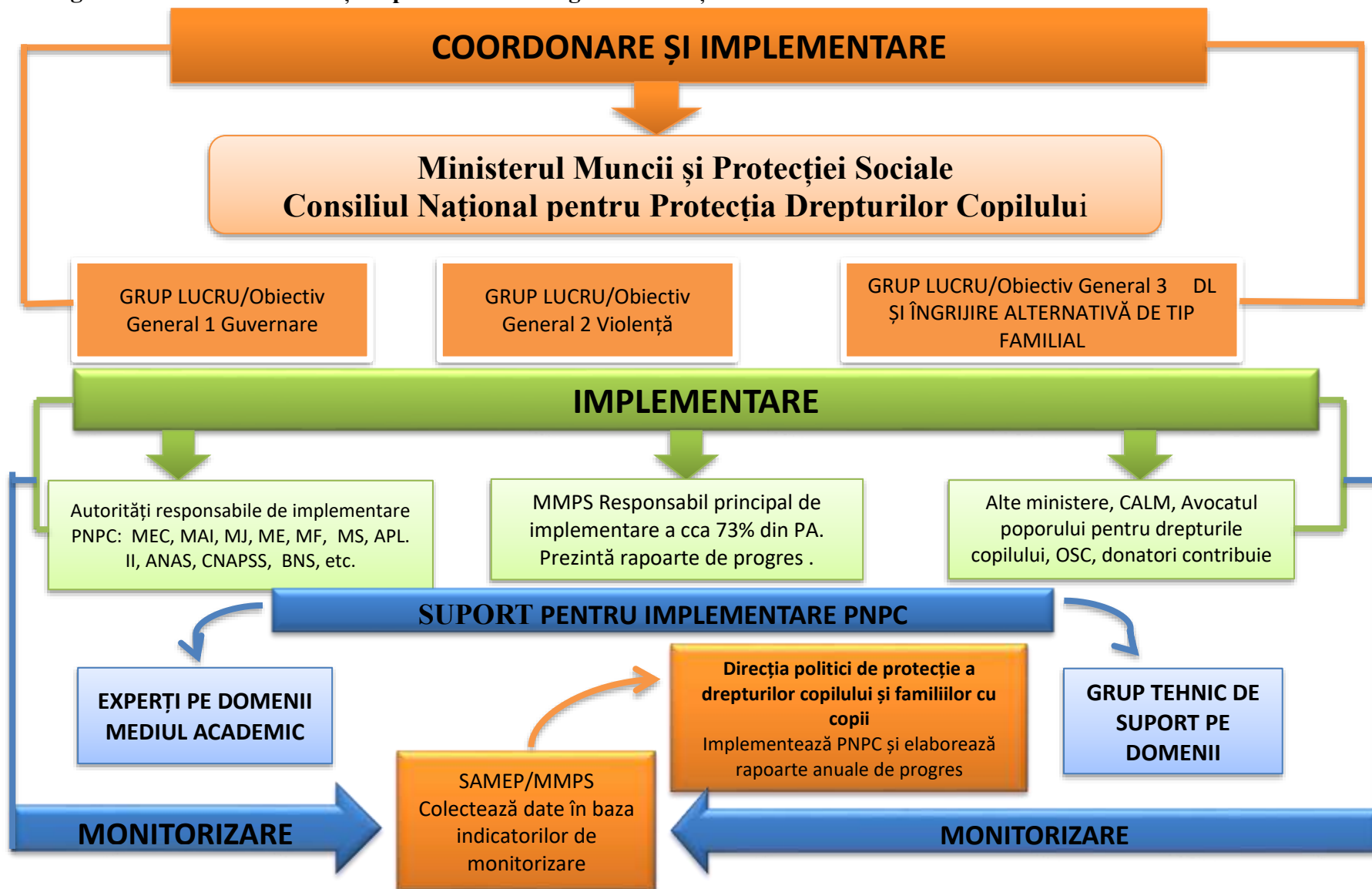

Figura nr. 12 Coordonarea și implementarea Programului național

PLAN DE ACȚIUNI

privind implementarea programului național pentru protecția copilului pe anii 2022- 2026

Obiectivul general 1. Consolidarea sistemului de protecție a copilului de a răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil, susținut de o creștere a ponderii cheltuielilor alocate protecției familiei și copilului de la 3,3% din bugetul național și 1,1% din PIB în 2020 la 6,6%, respectiv 2,2 % din PIB în 2026, și având ca impact reducerea ratei sărăciei extreme în rândul copiilor de la 11,3% în 2019 la 8,5% în 2026

Indicatori de impact:

Rata sărăciei extreme la copiii de 0-17 ani (dezagregări: mediu de reședință; sex; grup de vârstă; dizabilitate).

Valoarea de referință (2019) – 11,3%; Valoarea planificată (2026) – 8,5%.

Ponderea cheltuielilor subprogramului 9006 *Protecția familiei și copilului* (dezagregări în bugetul public național; în Produsul Intern Brut).

Valoarea de referință (2020) – 3,3% în bugetul public național, 1,1% în Produsul Intern Brut; Valoarea planificată (2026) – 6,6% în bugetul public național, 2,2% în Produsul Intern Brut.

Obiectivul specific 1.1. Stabilirea în cadrul național normativ a mecanismelor de intervenție promptă și eficientă a sistemului de protecție la nevoile fiecărui copil, în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, Acordului de Asociere și altor mecanisme internaționale, asigurând implementarea deplină a recomandărilor acestora, fapt confirmat de *Platforma de monitorizare a recomandărilor internaționale privind drepturile omului în Moldova*

Indicator de rezultat:

Gradul de implementare în cadrul normativ a recomandărilor mecanismelor internaționale privind drepturile copilului (pe o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă „nu au fost întreprinse acțiuni”, iar 5 înseamnă „recomandarea a fost realizată pe deplin”)

Valoarea de referință (2021) – zero, nu sunt atribuite puncte; Valoarea planificată (2026) – 5 puncte.

Nr. crt.	Acțiuni	Indicatori de monitorizare (produs/proces) VR =valoare de referință VP =valoare planificată	Costuri de implementare, mii lei	Surse de finanțare, mii lei		Termen limită de realizare	Instituții responsabile	Parteneri
				surse bugetare	alte surse (estimări orientative pentru			

					partenerii de dezvoltare)			
1	2	3	4	5		6	7	8
1.	Revizuirea Hotărârii Guvernului nr. 409/1998 privind aprobarea Regulamentului Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, pentru a acorda Consiliului un mandat clar pentru coordonarea activităților legate de implementarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, la toate nivelurile (național, raional și local, prin prisma cooperării intersectoriale)	Hotărâre de Guvern aprobată	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2022	Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
2.	Elaborarea mecanismului de consultare a opiniei copilului în procesul de luare a deciziilor care îl vizează direct sau indirect și aprobarea Instrucțiunilor de consultare a opiniei copilului în documente de politici și în management de caz	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat	108,5		Parteneriat e pentru fiecare copil (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății	Avocatul poporului pentru drepturile copilului, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
3.	Ratificarea Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, referitor la procedura de comunicare	Proiect de lege aprobat	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Externe și	Partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5		6	7	8
							Integrării Europene	
4.	Aderarea la Convenția privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor (Haga, 19 octombrie 1996)	Studiu de fezabilitate realizat Evaluarea costurilor realizată Proiect de lege de coroborare a legislației naționale la prevederile Convenției aprobat Proiect de lege de aderare la Convenție aprobat	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Justiției.	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
5.	Aderarea la Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familiei	Studiu de fezabilitate realizat Evaluarea costurilor realizată Proiect de lege de coroborare a legislației naționale la prevederile Convenției aprobat	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Justiției	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5		6	7	8
		Proiect de lege de aderare la Convenție aprobat						
6.	Elaborarea și aprobarea Legii privind punerea în aplicare a prevederilor Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii de la Haga din 25 octombrie 1980	Studiu de fezabilitate realizat Evaluarea costurilor realizată Proiect de lege aprobat	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Justiției	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
7.	Realizarea unei expertize a Legii nr. 299/2018 privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant	Raport de expertiză realizat	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
8.	Elaborarea cadrului normativ în vederea modificării mecanismelor de colaborare intersectorială în conformitate cu noile modificări ale cadrului normativ și situația curentă în domeniul protecției copilului, inclusiv a procedurilor de prevenire a violenței în mediul online	Hotărâre de Guvern cu privire la mecanismul intersectorial de cooperare	108,5		Parteneriate pentru fiecare copil (Proiectul Changing	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și	Organizațiile societății civile

1	2	3	4	5	6	7	8
		<p>privind punerea în aplicare a Legii nr. 299/2018 aprobată Ordin comun aprobat al miniștrilor muncii și protecției sociale, sănătății, educației și cercetării cu privire la aprobarea Fișei de observare a bunăstării copilului, Fișei de evaluare a bunăstării copilului și Fișei de planificare a acțiunilor pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 143/2018 pentru</p>			<p>the Way We Care, finanțat de USAID</p>		<p>Cercetării, Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Cancelaria de Stat</p>

1	2	3	4	5		6	7	8
		aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului						
9.	Elaborarea Ghidului cu privire la politicile interne de protecție a copilului (inclusiv online) pentru instituțiile care lucrează cu și pentru copii	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat	108,5		Parteneriat e pentru fiecare copil (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății	Avocatul poporului pentru drepturile copilului, organizațiile societății civile
10.	Elaborarea instrucțiunilor-cadru pentru companiile private din domeniul TIC și companiile de hosting privind protecția copiilor de conținuturi ilegale, procedura de notificare și materialele care necesită a fi înlăturate	Hotărâre de Guvern aprobată	108,5		Consiliul Europei	2023	Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Ministerul	Organizațiile societății civile

1	2	3	4	5		6	7	8
							Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale	
11.	<p>Modificarea Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, pentru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - evitarea dublării responsabilităților asistentului social comunitar cu cele ale specialistului în protecția drepturilor copilului și transferarea specialistului în protecția drepturilor copilului în subordinea autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea; - completarea listei situațiilor de risc (art.8); - clarificarea definițiilor privind violența asupra copilului. 	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului	55,9		Parteneriat e pentru fiecare copil (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile
12.	Revizuirea Legii nr.338/1994 privind drepturile copilului în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului	55,9		Parteneri de dezvoltare	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne	Avocatul poporului pentru drepturile copilului

1	2	3	4	5		6	7	8
13.	Elaborarea Planului național pentru siguranța on-line a copiilor	Hotărâre de Guvern aprobată	244,2		Consiliul Europei,	2023	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Cancelaria de Stat, Agenția de Stat pentru Protecția Moralității	Organizațiile societății civile
14.	Revizuirea cadrului normativ cu privire la acreditarea și prestarea serviciilor sociale copiilor, și anume elaborarea și aprobarea modificărilor la: - Legea nr. 129/2012 privind acreditarea prestatorilor de servicii sociale; - Hotărârea Guvernului nr. 95/2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de acreditare a prestatorilor de servicii sociale;	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului Hotărâre de Guvern aprobată Ordin modificat	196,1		CCF Moldova (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Consiliul național pentru acreditarea	Parteneri de dezvoltare

1	2	3	4	5		6	7	8
	- Ordinul ministrului muncii și protecției sociale despre Nomenclatorul serviciilor sociale.						prestatorilor de servicii sociale	
15.	Elaborarea și implementarea mecanismului național de coordonare a implementării Convenției de la Lanzarote	Dispoziție a Guvernului aprobată	108,5		Consiliul Europei	2023	Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	
<p>Obiectivul specific 1.2. Eficientizarea coordonării de către autoritatea centrală de protecție a copilului a sistemului de protecție a copilului în baza evidențelor furnizate de un sistem informațional automatizat în domeniul protecției copilului ce va fi funcțional în anul 2024 și a unui set de 50 de indicatori naționali instituționalizați până în anul 2023.</p> <p>Indicatori de rezultat: Sistem informațional automatizat funcțional în domeniul protecției copilului, dezvoltat în baza unui set de indicatori naționali instituționalizați. Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2024) – 1.</p> <p>Numărul modificărilor operate la cadrul normativ și metodologic în baza datelor și informațiilor disponibile în Sistemul informațional automatizat în domeniul protecției copilului. Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2024) – 4.</p>								
16.	Dezvoltarea sistemului informațional automatizat în domeniul protecției copilului, în vederea centralizării și digitalizării proceselor de colectare a datelor	Hotărâre de Guvern cu privire la	9.660,9		Proiectul Date pentru	2024	Ministerul Muncii și	Biroul Național de

1	2	3	4	5		6	7	8
	dezagregate privind situația copiilor aflați în situație de risc, copiilor separați de părinți, copiilor adoptați, copiilor repatriați și copiilor răpiți, care să faciliteze înregistrarea, luarea în evidență, acordarea asistenței, referirea, monitorizarea și raportarea cazurilor privind copiii, asigurarea calității datelor și calcularea unor indicatori naționali utili pentru luarea deciziilor	aprobarea Conceptului Sistemului Informațional în domeniul Protecției Copilului aprobată Sistem informațional automatizat dezvoltat			Impact, finanțat de USAID		Protecției Sociale, Agenția de Guvernare Electronică, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	Statistică, Autorități le administr ației publice locale de nivelul întâi și al doilea, partenerii de dezvoltar e
17.	Aprobarea Regulamentului cu privire la modul de funcționare și utilizare a Sistemului Informațional în domeniul Protecției Copilului	Hotărâre de Guvern aprobată	55,9		Proiectul Date pentru Impact, finanțat de USAID	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția de Guvernare Electronică, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	Biroul Național de Statistică, autoritățile administr ației publice locale de nivelul întâi și al doilea, partenerii de dezvoltar e
18.	Instituționalizarea setului național de indicatori în domeniul protecției copilului și a instrucțiunilor de	Hotărâre de Guvern aprobată	108,5		Proiectul Date	2023	Ministerul Muncii și	Biroul Național

1	2	3	4	5		6	7	8
	raportare în corespundere cu prioritățile politicilor naționale și angajamentele internaționale, elaborarea și aprobarea fișelor de referință ale indicatorilor respectivi				pentru Impact, finanțat de USAID		Protecției Sociale, Cancelaria de Stat,	de Statistică, partenerii de dezvoltare
19.	Elaborarea instrucțiunilor referitoare la rolul, responsabilitățile și personalul (condiții și competențe necesare de angajare) subdiviziunilor stabilite în structura-tip a organului local de specialitate în domeniul asistenței sociale și protecției familiei (conform Hotărârii Guvernului nr. 828/2015)	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat	55,9		Date pentru Impact, Changing the Way We Care, proiecte finanțate de USAID	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Parteneri de dezvoltare
Obiectivul specific 1.3. Asigurarea de către instituțiile de formare profesională a sistemului de protecție a copilului cu resurse umane calificate, care acționează prompt și eficient în interesul superior al copilului, prin intermediul unui număr de 10 programe de instruire aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale și absolvite de toți angajații relevanți din sistemul public de protecție a copilului până în 2026.								
Indicatori de rezultat: Numărul programelor de instruire aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale (dezagregări: tip furnizor, tip instruire (inițială/continuă), domeniu de instruire, durata instruirii). Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2026) – 10. Ponderea angajaților din sistemul public de protecție a copilului care au absolvit programe de instruire aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale (dezagregări: categorie de angajați, sex, grupă de vârstă, dizabilitate, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, nivel de educație, experiență, tip de instruire, categorie de furnizori, tematici) Valoarea de referință (2021) – 0%; Valoarea planificată (2026) – 100%.								
20.	Elaborarea și aprobarea metodologiei de evaluare a necesităților de instruire a personalului din cadrul	Ordin al ministrului muncii și	55,9		CCF Moldova, Parteneriat	2023	Ministerul Muncii și	Organizațiile societății

1	2	3	4	5		6	7	8
	sistemului de asistență socială (conform Hotărârii Guvernului nr. 38/2019)	protecției sociale aprobat			e pentru fiecare copil, (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)		Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială	civile, partenerii de dezvoltare
21.	Elaborarea și aprobarea mecanismului de contractare a prestatorilor de servicii de instruire inițială și continuă potrivit necesităților de formare identificate anual, în baza documentației standard privind achiziția publică a serviciilor, oferta tehnică și de preț (conform Hotărârii Guvernului nr. 38/2019)	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat	55,9		Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID, alte părți interesate	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, Ministerul Educației și Cercetării, instituțiile de învățământ superior	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare,
22.	Elaborarea și aprobarea componentei și a regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare a cursurilor și a prestatorilor de instruire, precum și a metodologiei de evaluare a cursurilor și prestatorilor de instruire inițială și continuă obligatorie pentru personalul implicat în prestarea serviciilor și asistenței pentru copii (conform Hotărârii Guvernului nr. 38/2019)	Ordine ale ministrului muncii și protecției sociale aprobate	55,9		Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID, alte părți interesate	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Agenția Națională	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5		6	7	8
							Asistență Socială, instituțiile de învățământ superior	
23.	Elaborarea și aprobarea componentei și a regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare a calității instruirilor în domeniul asistenței sociale, precum și a metodologiei de analiză a calității și de evaluare a rezultatelor cursurilor de instruire inițială și continuă realizate de prestatorii contractați de Agenția Națională Asistență Socială, conform metodologiei aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale și ale cursurilor de instruire organizate de alți actori în domeniul protecției copilului	Ordine al ministrului muncii și protecției sociale aprobate	55,9		Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID, alte părți interesate	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, , instituțiile de învățământ superior	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
24.	Consolidarea parteneriatului dintre autoritățile publice (Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială etc.) și mediul academic privind pregătirea universitară și formarea continuă a asistenților sociali/ specialiștilor în domeniul protecției copilului	Număr de acorduri de colaborare încheiate VR(2021)=0; VP(2026)=6 Număr de curriculum-uri universitare completate cu module în domeniul protecției drepturilor copilului, avizate de Ministerul	601,2		Proiectul Date pentru Impact, finanțat de USAID	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, instituțiile de învățământ superior,	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare,

1	2	3	4	5	6	7	8
		<p>Muncii și Protecției Sociale VR(2022)=Valoarea va fi determinată de Agenția națională asistență socială; VP (2026)=Valoare a pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință. Număr de cursuri de instruire inițială și/sau continuă ale instituțiilor de învățământ superior, contractate de Agenția Națională Asistență Socială VR(2021)=0; VP (2026)=6 Număr de asistenți sociali/specialiști în domeniul</p>					

1	2	3	4	5		6	7	8
		protecției copilului instruiți de către instituțiile de învățământ superior contractate de Agenția Națională Asistență Socială VR(2021) =9; VP=180 (anual, 2023-2026						
25.	Modificarea mecanismului de supervizare profesională a personalului care activează în domeniul asistenței sociale și protecției familiei	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat	108,5		Parteneriat e pentru fiecare copil (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID), Proiectul Date pentru Impact, finanțat de USAID	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
26.	Elaborarea și implementarea programelor de instruire inițială și continuă pentru îmbunătățirea competențelor	Număr de programe de	1.843,5		Parteneriat e pentru	2026	Ministerul Muncii și	Institutul Național

1	2	3	4	5	6	7	8
	<p>profesionale în domeniul protecției copilului ale personalului din sistemul de asistență socială și protecție a familiei și din sistemele conexe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aplicarea managementului de caz în corespundere cu sistemele și standardele naționale; - prevenirea separării copilului de familie de către Comisia de protecție a copilului aflat în dificultate; - oferirea de asistență și servicii centrate pe drepturile copilului și Liniile directoare ONU privind îngrijirea alternativă a copilului; - prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor, inclusiv a celei generate de utilizarea tehnologiei informaționale și comunicațiilor; - aplicarea mecanismului de colaborare intersectorială în domeniul protecției copilului; - aplicarea politicilor și standardelor de protecție a drepturilor copilului; - respectarea drepturilor copilului; - monitorizarea și evaluarea în domeniul protecției copilului și familiilor cu copii; - planificarea participativă a bugetelor în domeniul protecției copilului și familiei în baza indicatorilor de performanță; - utilizarea instrumentelor de colaborare intersectorială privind prevenirea primară a riscurilor de asigurare a bunăstării copilului. 	<p>instruire inițială și continuă în domenii intersectoriale elaborate și aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, conform Hotărârii Guvernului nr. 38/2019</p> <p>VR (2021) = 0; VP (2026) = 10</p> <p>Număr de persoane instruite în domeniul protecției copilului (din domeniul asistență socială și protecție a familiei și din alte domenii conexe)</p> <p>VR (2021) = 0; VP (2026) = 19,5</p> <p>Număr mediu de ore de instruire per persoană, pe domenii</p>		<p>fiecare copil, CCF Moldova, (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID) Consiliul European, Proiectul Date pentru Impact, finanțat de USAID</p>		<p>Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Agenția Națională Asistență Socială, instituțiile de învățământ superior</p>	<p>al Justiției, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare</p>

1	2	3	4	5		6	7	8
		VR (2021) = 0; VP (2026) = 19,5						
Obiectivul specific 1.4. Garantarea de cadrul normativ a finanțării suficiente a autorităților publice locale și centrale pentru realizarea adecvată a competențelor atribuite în domeniul protecției drepturilor copilului, asigurând o creștere a ponderii cheltuielilor subprogramului „Protecția familiei și copilului” în totalul Programului „Protecția socială” de la 9,7% în 2021 la 20% în 2026.								
Indicatori de rezultat: Ponderea cheltuielilor subprogramului „Protecția familiei și copilului” în totalul Programului „Protecția socială”. Valoarea de referință (2020) – 9,7%; Valoarea planificată (2026) – 20%. Raportul dintre ponderea cheltuielilor în domeniul drepturilor copilului alocate în bugetul de stat pentru competențele autorităților centrale și în bugetele locale pentru competențele autorităților publice locale. Valoarea de referință (2021) – raport determinat în baza analizei bugetului realizat în anul 2021; Valoarea planificată (2026) – raport stabilit comparativ cu valoarea de referință.								
27.	Elaborarea și aprobarea metodologiei de calcul a costurilor de referință pentru serviciile sociale prestate copiilor care necesită protecție socială sporită în perioadele de criză	Hotărâre de Guvern aprobată	248,6		Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID, alte părți interesate,	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
28.	Elaborarea și aprobarea mecanismului de repartizare echitabilă a resurselor financiare alocate autorităților administrației publice locale pentru protecția copilului, în baza numărului de copii cu reședința obișnuită	Hotărâre de Guvern aprobată	99,7		Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID, alte părți interesate	2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Autoritățile administrației publice locale, organizațiile societății civile

1	2	3	4	5		6	7	8
29.	Modificarea cadrului normativ privind stabilirea modului de indexare/majorare a prestațiilor sociale adresate copiilor și familiilor cu copii	Hotărâre de Guvern aprobată cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1278/2018 prin stabilirea unui mecanism de indexare a prestațiilor sociale. Hotărâre de Guvern aprobată cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1478/2002 prin stabilirea unui cuantum minim de indemnizații pentru persoanele asigurate și neasigurate.	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	
30.	Ajustarea mecanismului de contractare socială, prin revizuirea prevederilor legale privind achizițiile publice și parteneriatul public-privat referitor la serviciile sociale, pentru a oferi posibilitate autorităților publice centrale și locale să contracteze serviciile sociale necesare de la alți prestatori publici sau privați	Proiecte de legi aprobate de Guvern și transmise Parlamentului	161,0		Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID	2025	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat	Organizațiile societății civile, partenerii de

1	2	3	4	5		6	7	8
		Hotărâre de Guvern aprobată Ghid pentru administrația publică locală privind regimul de contractare a serviciilor sociale aprobat						dezvoltare
31.	Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 800/2018 în vederea extinderii pachetului minim de servicii sociale prin introducerea serviciului de asistență parentală profesionistă și a casei de copii de tip familial și finanțarea acestui pachet de la bugetul de stat, prin transferuri cu destinație specială	Hotărâre de Guvern aprobată	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială	Organizațiile societății civile
32.	Elaborarea unei cercetări comprehensive a fenomenului muncii copilului în Republica Moldova și a planului de acțiuni cu privire la abordarea problemelor identificate	Cercetare realizată; Plan de acțiuni elaborat și aprobat	561,8		Consiliul Europei	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale Ministerul Educației și Cercetării	Organizațiile societății civile

Obiectivul general 2. Asigurarea toleranței zero din partea adulților și copiilor față de orice formă de violență împotriva copiilor, astfel încât ponderea copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență să scadă de la 1,6% în 2020 la 0,5% în 2026, iar ponderea populației care consideră că orice act de violență asupra copilului trebuie raportat către autorități pentru ca acestea să intervină să crească de la 86,6% în 2018 la 100% în 2026

Indicator de impact:

Ponderea copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență (dezagregări: sex, grupă de vârstă, dizabilitate, mediu de reședință, tip de violență (fizică, sexuală, psihologică, neglijare, spirituală, economică), sursa sesizării, locul unde a avut loc cazul de violență, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, categorie de agresor, pericol iminent (da, nu), măsuri întreprinse)

Valoarea de referință (2020) – 1,6%; Valoarea planificată (2026) – 0,5%.

Ponderea populației care consideră că orice act de violență asupra copilului trebuie raportat către autorități pentru ca acestea să intervină

Valoarea de referință (2018) – 86,6%; Valoarea planificată (2026) – 100%.

Obiectivul specific 2.1. Creșterea gradului de cunoaștere și reacție a populației la orice formă de violență față de copii, astfel încât numărul cazurilor de violență față de copii înregistrate în baza sesizărilor și auto-sesizărilor să scadă de la 6828 în 2020 la 3500 în 2026, iar ponderea cazurilor de violență confirmate din totalul cazurilor raportate să crească de la 77,9% la 95% în aceeași perioadă.

Indicator de rezultat:

Numărul cazurilor de violență față de copii înregistrate în baza sesizărilor și auto-sesizărilor conform HG nr. 270/2014 (dezagregări: sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, etnie, tip de violență, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, categorie de agresor, locul unde a avut loc cazul de violență, sursa raportării).

Valoarea de referință (2020) – 6828; Valoarea planificată (2026) – 3500.

Ponderea cazurilor de violență confirmate din totalul cazurilor raportate (în baza sesizărilor și auto-sesizărilor).

Valoarea de referință (2020) – 77,9%; Valoarea planificată (2026) – 95%.

33.	Informarea, sensibilizarea și educarea populației cu privire la impactul negativ al tuturor formelor de violență față de copii (în special abuzul fizic, exploatarea și abuzul sexual, bullying-ul, violența online), precum și despre egalitatea de gen și combaterea stereotipurilor de gen (ce pot conduce la violență) în rândul copiilor în toate mediile	Număr de campanii de informare, sensibilizare și educare realizate, după tipul inițiatorului (autorități publice: ministere, agenții guvernamentale, alte instituții publice,	9.374,8		Consiliul European, Parteneriate pentru fiecare copil, (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Cancelaria de Stat	Avocatul poporului pentru drepturile copilului, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
-----	--	---	---------	--	---	------	--	---

		autorități ale administrației publice locale; parteneri de dezvoltare în colaborare cu autorități publice) VR (2021) = 0 ; VP (2026) = 5						
34.	Dezvoltarea capacităților specialiștilor din domeniile sănătate, educație, asistență socială, justiție și ordine de drept, mass-media etc., la toate nivelurile, în ce privește mecanismele de abordare a violenței și de asistență a copiilor victime ale violenței	Număr de programe de instruire aprobate și implementate VR = Valoarea va fi determinată de Agenția Națională Asistență Socială pentru anul 2022; VP = Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință Numărul specialiștilor beneficiari de instruire VR (2021) = 0 ; VP (2026) = 350	553,0		CCF Moldova, Parteneriate pentru fiecare copil, (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID), Consiliul Europei	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Justiției, Institutul Național de Justiție, Ministerul Afacerilor Interne	Consiliul Audiovizualului, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
35.	Realizarea a două studii sociologice pentru studierea opiniilor și percepțiilor populației referitoare la fenomenul violenței împotriva copilului	Studii realizate VR (2018) = 1 ; VP (2026) = 2	650,6		Consiliul Europei	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

36.	Elaborarea și aprobarea mecanismului de raportare și blocare a materialelor de abuz sexual online al copilului	Hotărâre de Guvern aprobată	196,1		Consiliul Europei	2026	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării	Avocatul poporului pentru drepturile copilului, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile societății civile
Obiectivul specific 2.2. Asigurarea funcționalității și accesibilității serviciilor și programelor de petrecere a timpului liber pentru toți copiii de 3-17 ani până în anul 2026, pe baza unui pachet minim costificat de activități de petrecere a timpului liber. Indicator de rezultat: Ponderea copiilor de 3-17 ani incluși în activități de petrecere a timpului liber (dezagregări: sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, etnie, dizabilitate, statut social (elev, tânăr), statut migrațional al părinților, statut al familiei). Valoarea de referință (2024) – determinată în baza unui studiu de cartografiere; Valoarea planificată (2026) – determinată comparativ cu valoarea de referință.								
37.	Realizarea unui studiu de cartografiere a serviciilor și programelor de petrecere a timpului liber funcționale și accesibile la nivel de comunitate, precum și a copiilor incluși în activități de petrecere a timpului liber (cu dezagregare pe sexe, vârstă, mediu de reședință, etnie, dizabilitate, ocupație, statut migrațional al părinților, statut al familiei, situație economică a familiei)	Studiu de cartografiere realizat Valoare de referință stabilită	443,5		Parteneri de dezvoltare	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării	Parteneri de dezvoltare

38.	Dezvoltarea pachetului minim de activități de petrecere a timpului liber, accesibil pentru toți copiii, și stabilirea costurilor de referință aferente	Hotărâre de Guvern aprobată	108,5		Terre des hommes,	2026	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Culturii	Autoritățile administrației publice locale, organizațiile societății civile
39.	Dezvoltarea și implementarea programelor de prevenire a violenței destinate copiilor de vârste diferite	Număr de programe de prevenire a violenței dezvoltate, acreditate și implementate VR (2021) = 0; VP (2026) = 4 Număr de copii beneficiari de instruire în cadrul programelor de prevenire a violenței VR = Valoarea va fi determinată de Ministerul Educației și Cercetării pentru anul 2022; VP = Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință	8.200,5		Parteneriate pentru fiecare copil (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, , Ministerul Afacerilor Interne	Avocatul poporului pentru drepturile copilului, mediul academic
40.	Implementarea, la nivel de comunitate, a activităților de petrecere a timpului liber (joc, sport, muzică etc.) pentru toți copiii și familiile cu copii	Pondere autorităților publice locale care implementează pachetul minim de activități de petrecere a timpului liber	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, , instituțiile de învățământ	Autoritățile administrației publice de nivelul întâi, instituțiile de cultură,

		<p>VR (2021) = 0; VP (2026) = 50%</p> <p>Ponderea copiilor implicați în activități de petrecere a timpului liber VR (2021) = 0; VP (2026) = 50%</p> <p>Ponderea familiilor cu copii implicate în activități de petrecere a timpului liber VR (2021) = 0; VP (2026) = 50%</p>						organizațiile societății civile
<p>Obiectivul specific 2.3. Crearea serviciilor specializate de asistență și reabilitare psihosocială funcționale de care să beneficieze cel puțin 50% din copiii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență, copii în conflict cu legea, copii cu comportament deviant până în anul 2026.</p> <p>Indicator de rezultat: Ponderea copiilor implicați în acte de violență care au beneficiat de servicii specializate (dezagregări: sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, etnie, dizabilitate, statut (victimă, agresor, martor, din care cu statut de: copil în conflict cu legea, copil cu comportament deviant), mediu de îngrijire (familie, serviciu de plasament de tip familial, serviciu de plasament de tip rezidențial, copil în situație de stradă), tip de serviciu de care au beneficiat copiii). Valoarea de referință (2021) – 0%; Valoarea planificată (2026) – 50%.</p>								
41.	Crearea și prestarea, la nivelul autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, a serviciilor de asistență psihosocială pentru copii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență, copii în conflict cu legea și copii cu comportament deviant	<p>Număr de servicii de asistență psihosocială funcționale la nivelul autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea VR (2021) = 0; VP (2026) = 15</p>	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne	Autoritățile administrației publice de nivelul al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

		Număr de copii beneficiari ai serviciilor de asistență psihosocială VR = Valoarea va fi determinată de Ministerul Muncii și Protecției Sociale pentru anul 2021; VP = Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință						
42.	Dezvoltarea și asigurarea funcționalității centrelor regionale de asistență integrată a copiilor victime / martori ai infracțiunilor (Nord, Centru, Sud)	Număr de centre regionale de asistență integrată funcționale VR (2021) = 0; VP (2026) = 3 Număr de copii beneficiari ai serviciilor centrelor regionale VR (2021) = 0; VP (2026) = 500	26.616,2	Bugetul de Stat		2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
43.	Elaborarea metodologiei de evaluare psihologică a copiilor victime ale violenței	Hotărâre de Guvern aprobată	108,5		Parteneri de dezvoltare	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
Obiectivul general 3. Asigurarea creșterii copiilor într-un mediu familial sigur și protector, care le va garant bunăstarea, rata sărăciei absolute a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii scăzând de la 38,1% în 2019 la 25% în 2026, iar ponderea copiilor aflați în situație de risc reducându-se de la 1,8% în 2020 la 1,5% în 2026								

Indicatori de impact:

Rata sărăciei absolute a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii.

Valoarea de referință (2019) – 38,1%; Valoarea planificată (2026) – 25%.

Ponderele copiilor aflați în situație de risc (dezagregări: sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, dizabilitate, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, cauze ale aflării copilului în situație de risc).

Valoarea de referință (2020) – 1,8%; Valoarea planificată (2026) – 1,5%

Obiectivul specific 3.1. Consolidarea capacităților părinților și familiilor pentru creșterea și îngrijirea copilului, accesul la servicii și programe de educație parentală acreditate fiind asigurat pentru cel puțin 500 de beneficiari până în anul 2026.

Indicator de rezultat:

Numărul beneficiarilor de servicii și programe de educație parentală acreditate (dezagregări: statut beneficiar (părinte, tutore/curator, asistent parental profesionist, părinte-educator, custode), sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, tematici, tip prestator, sursă de finanțare, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea).

Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2026) – 500.

44.	Revizuirea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1106/2016, inclusiv modificarea perioadei de implementare și elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia	Hotărâri de Guvern aprobate	196,1		Parteneri de dezvoltare	2023	Ministerul Educației și Cercetării, Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
45.	Aprobarea, prin hotărâre de Guvern, a mecanismului de acreditare a programelor și serviciilor de educație parentală, inclusiv a instituțiilor mandatate cu acreditarea și monitorizarea acestor programe și servicii	Hotărâre de Guvern aprobată Număr de programe și servicii de educație parentală acreditate în baza noului mecanism VR (2021) = 1; VP (2026) = 4	108,5		Parteneri de dezvoltare	2023	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale	

46.	Elaborarea și aprobarea, prin hotărâre de Guvern, a mecanismului-cadru de finanțare și contractare de la bugetul de stat a prestatorilor de programe și servicii de educație parentală (publici și privați)	Hotărâre de Guvern aprobată	196,1		Parteneri de dezvoltare	2023	Ministerul Educației și Cercetării, Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale	
47.	Implementarea programelor și serviciilor de educație parentală acreditate	<p>Număr de prestatori acreditați în realizarea programelor și serviciilor de educație parentală (publici, privați) VR (2021) = 1; VP (2026) = 4</p> <p>Ponderea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea care implementează programe și servicii de educație parentală acreditate VR (2021) = 0; VP (2026) = 33%</p> <p>Volumul resurselor alocate anual din bugetul public național pentru programe și servicii de educație parentală acreditate</p>	3.132,3		Parteneri de dezvoltare	2026	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății	Autoritățile administrației publice locale, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

		VR (2021) = 0; VP (2026) = Valoarea va fi stabilită de Ministerul Educației și Cercetării						
48.	Organizarea campaniilor de promovare a educației parentale în rândul populației generale, în special în rândul populației tinere	Număr de campanii organizate anual VR (2021) = 0; VP (2026) = 5 Număr de persoane informate VR = Valoarea va fi determinată de Ministerul Educației și Cercetării pentru anul 2021; VP = Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință	1.985,8		CCF Moldova (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2023	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății	Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, organizațiile societății civile
49.	Elaborarea și implementarea programului de subvenționare a dezvoltării serviciilor de îngrijire a copiilor până la vârsta de 3 ani (creșe sociale)	Hotărâre de Guvern aprobată Număr de servicii de de îngrijire a copiilor dezvoltate cu suportul programului de subvenționare VR (2021) = 0; VP (2026) = 10 Ponderea copiilor care beneficiază de servicii dezvoltate cu suportul programului de subvenționare	50.000,0	Bugetul de Stat		2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Cancelaria de Stat	Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi

		VR (2021) = 0; VP (2026) = 50%						
<p>Obiectiv Specific 3.2. Acordarea familiilor cu copii aflați în situație de risc a suportului necesar pentru prevenirea separării copiilor de părinți, asigurându-se accesul a cel puțin 8,5% din acești copii la serviciul social de sprijin pentru familiile cu copii în 2026 pentru prevenirea separării față de 7,8% în 2020 și reducându-se cazurile în care separarea nu a putut fi prevenită de la 3,1% la 1,5% în aceeași perioadă.</p> <p>Indicator de rezultat:</p> <p>Ponderea copiilor care au beneficiat de suport în cadrul serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii pentru prevenirea separării (dezagregări: mediu de reședință, tip familie după număr de copii, statut al familiei (completă; incompletă), risc primar de separare, tip de suport oferit).</p> <p>Valoarea de referință (2020) – 7,8%; Valoarea planificată (2026) – 8,5%.</p> <p>Ponderea copiilor a căror separare de părinți nu a putut fi prevenită (dezagregări: sex, mediu de reședință, grupă de vârstă, dizabilitate, etnie, statut al copilului, tip serviciu de plasament, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea).</p> <p>Valoarea de referință (2020) – 3,1%; Valoarea planificată (2026) – 1,5% din numărul total de cazuri noi înregistrate.</p>								
50.	Diversificarea și îmbunătățirea programelor de sprijin primar din cadrul serviciului social de sprijin familial pentru familiile cu copii și consolidarea capacităților specialiștilor în implementarea acestora	Studiu de referință cu privire la programele de sprijin primar realizat Număr de programe noi de sprijin primar implementate în cadrul serviciului social de sprijin pentru familii cu copii VR (2021) = 0; VP (2026) = 4	134,7		Parteneriate pentru fiecare copil (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
51.	Implementarea programelor de abilitare socio-economică a familiilor cu copii în situație de sărăcie, pentru a preveni separarea cauzată de lipsuri materiale	Studiu de cartografiere a programelor de abilitare socio-economică de care beneficiază și familiile cu copii în	239,9		Parteneriate pentru fiecare copil, CCF Moldova, (Proiectul Changing the	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei	Parteneri de dezvoltare

		<p>situație de sărăcie realizat</p> <p>Număr de programe de abilitare socio-economică ce includ ca grup-țintă și familiile cu copii în situație de sărăcie VR (2021) = 0; VP (2026) = 5</p> <p>Ponderea familiilor cu copii aflate în situație de sărăcie care beneficiază de programe de abilitare socio-economică VR (2021) = 0; VP (2026) = 40%</p>			Way We Care, finanțat de USAID)			
52.	Dezvoltarea, adaptarea și implementarea programelor și serviciilor de reabilitare și consiliere pentru copiii și părinții care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive	<p>Număr de programe de reabilitare și consiliere a copiilor și părinților aprobate de Ministerul Sănătății VR (2021) = 0; VP (2026) = 4</p> <p>Ponderea copiilor care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive beneficiari de programe și servicii</p>	4.415,7	Bugetul de Stat		2026	Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

		<p>de reabilitare și consiliere VR (2021) = 0; VP (2026) = 50%</p> <p>Ponderea părinților care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive beneficiari de programe și servicii de reabilitare și consiliere VR = Valoarea pentru 2021 va fi determinată de Ministerul Sănătății; VP = Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință</p>						
53.	Crearea și asigurarea funcționării Centrului de reabilitare și tratament pentru copiii consumatori de alcool, droguri și/sau de alte substanțe nocive	<p>Ordinul Ministerului Sănătății aprobat</p> <p>Număr de copii beneficiari ai serviciilor Centrului de reabilitare și tratament</p> <p>VR (2021) = 0; VP (2026) = 70</p>	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
54.	Informarea populației despre serviciile de asistență gratuită pentru copii prin intermediul <i>Telefonului Copilului</i>	Număr de campanii de informare a populației, inclusiv a copiilor, despre	1.450,0	Bugetul de Stat		2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

		serviciile furnizate de <i>Telefonul Copilului</i> VR (2021) = 0; VP (2026) = 5 Număr de apeluri primite la <i>Telefonul Copilului</i> de la copii VR = Valoarea pentru 2021 va fi determinată de Telefonul Copilului; VP = Valoarea anuală va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință						
<p>Obiectivul specific 3.3. Consolidarea serviciilor de îngrijire alternativă de tip familial și asigurarea disponibilității și accesibilității acestora pentru fiecare copil, la necesitate, asigurându-se un volum al cheltuielilor alocate în bugetele locale pentru serviciile de îngrijire alternativă de tip familial de 170 mil. lei în 2026 față de 85 mil. lei în 2020 și o creștere a ponderii copiilor în servicii de plasament de tip familial de la 83,4% la 95% în aceeași perioadă.</p> <p>Indicatori de rezultat: Volumul cheltuielilor alocate în bugetele locale pentru serviciile de îngrijire alternativă de tip familial (dezagregări: unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, tip serviciu). Valoarea de referință (2020) – 85 mil.lei; Valoarea planificată (2026) – 170 mil.lei.</p> <p>Ponderea copiilor în servicii de plasament de tip familial (dezagregări: sex, mediu de reședință, grupă de vârstă, dizabilitate, etnie, statut al copilului, tip serviciu de plasament, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea). Valoarea de referință (2020) – 83,4 %; Valoarea planificată (2026) – 95%.</p>								
55.	Elaborarea Ghidurilor metodologice și a Instrucțiunilor cu privire la serviciile de îngrijire suplimentare necesare funcționării Serviciului de asistență parentală profesionistă și Casei de copii de tip familial în funcție de tipul de plasament și tipul de beneficiari (copii din grupa de	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat	108,5		Parteneri de dezvoltare	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, organizațiile societății civile,

	vârstă 0-3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant, copii cu necesități emoționale complexe, grupuri de frați)							partenerii de dezvoltare
56.	Elaborarea unui plan de acțiuni pentru diversificarea serviciilor alternative de tip familial pentru copiii separați sau expuși riscului de separare de familiile lor	Hotărâre de Guvern aprobată	244,2		Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID	2025	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății	Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, partenerii de dezvoltare
57.	Elaborarea unui pachet de sprijin financiar suplimentar pentru Serviciul de asistență parentală profesionistă și Casa de copii de tip familial (care au în îngrijire copii cu vârste de până la 3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant, copii cu necesități emoționale complexe, grupuri de frați), inclusiv a metodologiei de calcul a costurilor de referință pentru aceste servicii în funcție de complexitatea îngrijirii, pe tipuri de beneficiari	Hotărâre de Guvern aprobată	108,5		CCF Moldova, (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor	Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
58.	Dezvoltarea serviciilor de suport pentru copiii și tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire alternativă (, locuințe sociale asistate, locuințe protejate etc.), inclusiv elaborarea regulamentului de organizare și funcționare a serviciului social „Locuință socială asistată” și a Standardelor minime de calitate	Hotărâre de Guvern aprobată Ponderea tinerilor care beneficiază de servicii de suport după părăsirea sistemului de îngrijire alternativă conform Planurilor individuale de	17.300		Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, Organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

		asistență pentru tranziția de la sistemul de îngrijire de tip rezidențial/familial la trai independent VR (2021) = 0; VP (2026) = 50%						
59.	Prestarea serviciilor sociale femeilor gravide și mamelor cu copii de 0-3 ani din instituțiile penitenciare în vederea asigurării dreptului copilului la condiții de trai adecvate pentru dezvoltarea sa fizică, psihică, morală și socială	<p>Număr de copii de 0-3 ani ale mamelor încarcerate care beneficiază de servicii de zi în afara instituției penitenciare. VR = Valoarea pentru 2022 va fi determinată de Ministerul Justiției; VP = Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință</p> <p>Ponderea femeilor gravide și mamelor cu copii de 0-3 ani încarcerate care beneficiază de servicii de consiliere în scopul prevenirii abandonului și separării copilului de părinți.</p>	143,5		Parteneri de dezvoltare	2026	Ministerul Justiției, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

		<p>VR (2021) = 0; VP (2026) = 25%</p> <p>Număr de copii de 0-3 ani plasați în familii/centre de plasament</p> <p>VR = Valoarea pentru 2022 va fi determinată de Ministerul Justiției și Ministerul Muncii și Protecției Sociale;</p> <p>VP = Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință</p>						
60.	Revizuirea managementului de caz ca metodă generică de lucru aplicabilă tuturor serviciilor destinate copilului și familiei	<p>Hotărâre de Guvern aprobată</p> <p>Ghidul managementului de caz revizuit</p> <p>Proceduri operaționale standard și formulare-tip pentru servicii elaborate și incluse în regulamentele serviciilor (ca parte a managementului de caz)</p>	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

Obiectivul specific 3.4. Lichidarea/reorganizarea instituțiilor de îngrijire a copiilor de tip rezidențial cu reintegrarea în familie a copiilor sau transferul în serviciile sociale tip familial și asigurarea unui raport dintre copiii aflați în servicii de plasament de tip rezidențial și copiii aflați în servicii de plasament de tip familial de 1:10 în 2026 față de 1:4 în 2020.

Indicatori de rezultat:

Numărul instituțiilor rezidențiale de tip vechi funcționale (dezagregări: prestator (Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, autoritățile administrației publice de nivelul al doilea), statut al copiilor din plasament, acoperire geografică (națională, raională).

Valoarea de referință (2020) – 18 instituții rezidențiale; Valoarea planificată (2026) – 0 instituții rezidențiale.

Raportul dintre copiii aflați în servicii de plasament de tip rezidențial și copiii aflați în servicii de plasament de tip familial (dezagregări: unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea)

Valoarea de referință (2020) – 1:4; Valoarea planificată (2026) – 1:10.

61.	Evaluarea tuturor instituțiilor rezidențiale pentru copii (școli-internat, școli auxiliare, școli speciale, case-internat, școli sanatoriale etc.) și elaborarea planurilor de reorganizare/lichidare pentru fiecare instituție, precum și estimarea necesarului de servicii sociale de îngrijire alternativă de tip familial	Rapoarte de evaluare a instituțiilor rezidențiale elaborate Ordine ale ministrului muncii și protecției sociale, ministrului educației și cercetării, ministrului sănătății, decizii ale autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, inclusiv ale Consiliului municipal Chișinău cu privire la lichidarea/reorganizarea instituțiilor rezidențiale aprobate Ordin comun al ministrului sănătății, ministrului muncii și	2.259,6		Parteneriate pentru fiecare copil, (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, partenerii de dezvoltare
-----	---	---	---------	--	---	------	---	--

		protecției sociale și ministrului educației și cercetării cu privire la aprobarea metodologiei de lucru pentru dezinstituționalizare și reintegrare a copiilor aprobat Număr de instituții rezidențiale de tip vechi lichidate/reorganizate VR (2021) = 0; VP (2026) = 18						
62.	Instituirea moratoriului privind plasamentul copiilor de orice vârstă, dar în special a copiilor până la 3 ani, în instituțiile rezidențiale care intră în proces de reorganizare/lichidare	Ordin comun al ministrului sănătății, ministrului muncii și protecției sociale și ministrului educației și cercetării, decizie a Consiliului municipal Chișinău privind instituirea moratoriului în instituțiile care intră în proces de lichidare/reorganizare aprobate	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea
63.	Reintegrarea în familie sau transferul copiilor din instituțiile rezidențiale în proces de reorganizare/lichidare în servicii de îngrijire alternativă de tip familial	Număr de copii din instituțiile rezidențiale în proces de reorganizare/lichidare reintegrați în familiile biologice/	Costurile sunt considerate în limita bugetelor			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății	Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea,

		extinse sau transferați în servicii de plasament de tip familial VR (2021) = 0; VP (2026) = 900	instituțiilor rezidențiale					organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
64.	Evaluarea centrelor de plasament temporar pentru copii și elaborarea planurilor de reorganizare/lichidare pentru fiecare instituție, precum și estimarea necesității de servicii sociale de îngrijire alternativă de tip familial.	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale cu privire la aprobarea metodologiei de evaluare a centrelor de plasament temporar pentru copii în situații de risc aprobat Număr de planuri de acțiuni privind dezvoltarea serviciilor de îngrijire alternativă de tip familial elaborate și aprobate VR (2021) = 0; VP (2026) = 5	108,5		Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială	Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, prestatorii de servicii privați, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

Obiectivul specific 3.5. Susținerea comunităților și copiilor de a beneficia în urma parteneriatelor dintre autoritățile publice și societatea civilă pentru bunăstarea copilului, ponderea autorităților publice locale de nivelul întâi care implementează proiecte și programe în parteneriat cu societatea civilă crescând la 50% la nivelul anului 2026.

Indicatori de rezultat:

Ponderea autorităților publice locale de nivelul întâi care implementează proiecte/programe în parteneriat cu societatea civilă pentru protecția și bunăstarea copilului
Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2026) – 50%.

Ponderea copiilor beneficiari ai proiectelor implementate de autoritățile publice în parteneriat cu organizațiile societății civile (dezagregări: sex, mediu de reședință, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea).

Valoarea de referință (2021) – determinată de subdiviziunea analiză, monitorizare, evaluare politici din cadrul Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Valoarea planificată (2026) – determinată comparativ cu valoarea de referință.

65.	Dezvoltarea și promovarea programelor de responsabilitate socială corporativă în mediul de afaceri	Număr de companii private care implementează programe de responsabilitate socială corporativă VR (2021) = 0; VP (2026) = 30 Plan de motivare și promovare a responsabilității sociale corporative elaborat și promovat în mediul de afaceri	121,6		CCF Moldova, (Proiectul Changing the Way We Care, finanțat de USAID)	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei	Organizațiile societății civile partenerii de dezvoltare,
66.	Extinderea serviciilor prestate de centrele de sănătate prietenoase tinerilor pentru a asigura accesul adolescenților din mediul rural	Număr de centre de sănătate prietenoase tinerilor care prestează servicii mobile pentru adolescenții din mediul rural VR (2021) = 0; VP (2026) = Valoarea va fi stabilită de Ministerul Sănătății Ponderea adolescenților din mediul rural ce beneficiază de	În limitele alocațiilor bugetare aprobate în FAOAM			2026	Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, Compania Națională de Asigurări în Medicină

		serviciile centrelor de sănătate prietenoase tinerilor VR = Valoarea pentru anul 2021 va fi determinată de Ministerul Sănătății; VP = Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință						
67.	Susținerea și promovarea voluntariatului în implementarea programelor și proiectelor sociale orientate spre bunăstarea copilului	Număr de activități de voluntariat raportate anual în domeniul protecției drepturilor copilului VR = Valoarea pentru anul 2021 va fi determinată de Ministerul Muncii și Protecției Sociale; VP = Valoarea anuală până în 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință Numărul copiilor care au beneficiat anual de activități de voluntariat în domeniul protecției copilului	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile societății civile

		VR = Valoarea pentru anul 2021 va fi determinată de Ministerul Muncii și Protecției Sociale; VP = Valoarea anuală până în 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință						
68.	Implicarea liderilor de opinie la nivel comunitar (lideri ai instituțiilor religioase și de cult, oameni de cultură, bloggeri etc.) în promovarea drepturilor copilului	Număr de evenimente publice în care sunt implicați lideri de opinie care vorbesc despre drepturile copilului VR (2021) = 4; VP (2026) = 20 Număr de emisiuni TV, radio și online care reflectă drepturile copilului (posturi publice/private, naționale/regionale etc.) VR (2021) = 20; VP (2026) = 200	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Culturii	Organizațiile societății civile, posturile de TV și radio publice și private, partenerii de dezvoltare
Acțiuni transversale								
69.	Crearea grupurilor tematice în cadrul Consiliului Național pentru Protecția	Componență a grupurilor stabilită	În limitele mijloacelor			2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale,	Organizațiile societății civile,

	Drepturilor Copilului în baza obiectivelor generale	Regulament de activitate al grupurilor elaborat și aprobat	bugetului instituției				Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției	partenerii de dezvoltare
70.	Organizarea ședințelor anuale ale Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, în scopul coordonării procesului de implementare a Programului național	<p>Număr de ședințe organizate anual VR (2021) = 0; VP = 4 anual, până în 2026</p> <p>Număr de rapoarte anuale de progres privind implementarea Programului național elaborate în conformitate cu cerințele platformei electronice de monitorizare a politicilor publice și aprobate VR (2021) = 0; VP (2026) = 5</p> <p>Ponderea recomandărilor elaborate în cadrul CNPDC care au fost implementate de autoritățile publice responsabile de implementarea Programului național</p>	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării	Parteneri de dezvoltare

		VR (2021) = 0; VP (2026) = 75%						
71.	Monitorizarea implementării Programului național și elaborarea rapoartelor anuale de progres	Rapoarte anuale de progres elaborate în baza cadrului de monitorizare și validate VR (2021) = 0; VP (2026) = 5	În limitele mijloacelor bugetului instituției			2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	
72.	Evaluarea intermediară și finală a Programului național	Raport de evaluare intermediară elaborat și discutat de Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului Program național ajustat conform recomandărilor evaluării intermediare Raport de evaluare finală elaborat și discutat de Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului	343,9		Parteneri de dezvoltare	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	

Notă informativă
la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național
pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și a Planului de acțiuni pentru
implementarea acestuia

1. Denumirea autorului și după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul a fost elaborat de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
<p>Proiectul hotărârii Guvernului a fost elaborat în scopul implementării Hotărârii Guvernului nr. 235/2021 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 (Capitolul XII, Protecția socială, demografie și egalitate de șanse între femei și bărbați; Obiectivul 12.1. Promovarea drepturilor și a libertăților omului; Acțiunea 12.1.4).</p> <p>Noul document de politici este complementar altor politici aprobate în domeniul protecției sociale, demografiei, migrației, prevenirii și combaterii violenței și traficului, descentralizării administrative, precum și angajamentelor asumate de Republica Moldova pentru implementarea tratatelor internaționale în domeniul protecției copilului, printre care în mod special se numără Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Convențiile în domeniul protecției drepturilor copilului adoptate la Haga etc., fiind luate în considerare, în procesul de elaborare a acestuia recomandările din 2017 ale Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, dar și o serie de alte recomandări de referință produse în cadrul unor cercetări și evaluări implementate în perioada 2017-2021, în special de Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, UNICEF Moldova, Consiliul Europei. S-a ținut cont și de îngrijorările copiilor referitor la evoluția problemelor care le afectează creșterea sănătoasă și dezvoltarea armonioasă.</p> <p><i>Noul Program Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia</i> este ancorat în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și va constitui o continuare firească a activităților anterior demarate, fiind abordate provocările enumerate mai sus și nu doar, precum și va constitui instrument important în vederea redresării problemelor cu care se confruntă copiii în Republica Moldova, astfel va contribui la consolidarea sistemului actual de protecție a copilului.</p> <p>Viziunea strategică în domeniul protecției drepturilor copilului a Guvernului Republicii Moldova este axată pe prevenirea separării copilului de familie, continuarea dezinstituționalizării copiilor și dezvoltării serviciilor sociale, reducerea riscurilor sociale ale migrației părinților asupra copiilor, prevenirea și combaterea violenței, neglijării și exploatării copiilor, siguranța online a copiilor, facilitarea reintegrării în activitatea profesională a părinților și revigorarea rolului fiecăruia în creșterea copilului.</p> <p><i>Programul Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia</i> este orientat, inclusiv spre asigurarea unui sistem de protecție socială solid și incluziv și a unui echilibru între muncă și familie, inclusiv reieșind din problemele/ provocările sistemului de asistență socială și concluziile expuse în analiza „<i>Evaluarea intermediară a implementării Strategiei pentru Protecția Copilului pe anii 2014-2020 și a Planului de Acțiuni pentru 2016-2020</i>”.</p> <p>Necesitatea elaborării acestui document este dictată de asigurarea continuității dezvoltării politicilor statului în domeniul protecției copilului, fiind bazată inclusiv pe concluziile evaluării implementării Strategiei pentru Protecția Copilului pe anii 2014 -</p>

2020, realizată cu suportul UNICEF Moldova în anul 2019. Principalele constatări expuse în raportul de evaluare accentuează următoarele aspecte:

✓ Realizările notabile sunt în: avansarea reformei de dezinstituționalizare, dezvoltarea mecanismului intersectorial pentru copiii victime sau potențialele victime ale cazurilor de violență, abuz și neglijare, introducerea unui nou cadru de reglementare, dezvoltarea capacității instituționale, precum și dezvoltarea unei game largi de servicii cum sunt serviciile de plasament de tip familial sau serviciul de sprijin familial. Există însă și domenii în care progresele deocamdată sunt modeste. Numărul copiilor din sistemul rezidențial a scăzut substanțial, însă peste 800 copii încă rămân instituționalizați.

✓ Diverse grupuri de copii vulnerabili necesită un acces sporit la servicii conform nevoilor lor specifice. Au fost dezvoltate diverse servicii de prevenire la nivelul autorităților administrației publice locale, dar atât numărul cât și calitatea lor trebuie îmbunătățite pentru a asigura impactul corespunzător.

✓ Sistemele de monitorizare și evaluare trebuie consolidate, precum și este necesar de dezvoltat capacitatea administrativă a resurselor umane și financiare la nivel central, raional/municipal, în special în zonele rurale.

✓ Se constată încă o pondere mare a copiilor cu dizabilități în îngrijire rezidențială, subdezvoltarea serviciilor comunitare, în special pentru copiii cu dizabilități și copiii cu autism.

✓ Lipsește sprijinul pentru tinerii care părăsesc sistemul de protecție și încă persistă o segregare vizibilă a copiilor romi în educație.

✓ Progrese modeste au fost înregistrate în consolidarea capacității instituționale de prevenire a separării copilului de familie la nivelul autorităților locale, extinderea rețelei de asistență parentală profesională ca o alternativă de tip familial la instituționalizare, intensificarea activităților de educație parentală implementate în toată țara, dezvoltarea de servicii specializate disponibile la nivel local (inclusiv servicii pentru agresori), creșterea participării în învățământul preșcolar în zonele rurale, alături de consolidarea capacității de monitorizare și evaluare la nivel central și raional.

✓ Implementarea Strategiei pentru Protecția Copilului pe anii 2014-2020 și a Planului de acțiuni s-a produs în condiții politice și economice nefavorabile, iar instabilitatea politică a reprezentat o provocare continuă, care a influențat în mod substanțial atingerea obiectivelor Strategiei.

Printre factorii de risc care au împiedicat atingerea obiectivelor și au redus din eficacitatea intervențiilor atât de la nivel central cât și local au fost lipsa sau deficitul de specialiști, fluctuația ridicată a personalului și subfinanțarea domeniului.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Nu se aplică.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Programului Național pentru Protecția Copilului conține 9 capitole, după cum urmează:

I. Introducere – tezele înserate în acest compartiment vizează aspectele generale privind condițiile care au impus elaborarea unui nou document de politici și importanța acestuia pentru dezvoltarea sistemului de protecție a copilului în Republica Moldova.

II. Analiza situației. Capitolul cuprinde o analiză detaliată a situației copilului per ansamblu precum și pe domenii aparte, și anume: în domeniul sănătății, educației,

violenței, protecției sociale fiind prezentate date statistice relevante, precum și scoase în evidență cele mai importante realizări în acest domeniu pe de o parte precum și arii care necesită o atenție deosebită în noul document de politici, pe de altă parte. Documentul a fost elaborat luând în considerare datele statistice pentru anul 2019, și nu pentru anul 2020, acesta din urmă fiind un an atipic, cu multe restricții cauzate de pandemia cu Covid-19 la nivel global, care a afectat din plin și Republica Moldova.

III. Obiectivele generale și obiectivele specifice - Obiectivele Programului național derivă din prioritățile Programului de activitate al Guvernului "Moldova vremurilor bune". Problemele abordate de Programul național nu sunt noi și tocmai din acest motiv necesită o schimbare de paradigmă a intervenției. Astfel, cele trei *obiective generale* propuse oferă o altă abordare a procesului de stabilire a priorităților de dezvoltare a sistemului de protecție a copilului – una bazată pe impact prin evidențe, instituții puternice, societate informată și activă, precum și capacități consolidate de reacție eficientă. Această abordare pune în centrul schimbării copilul și interesul lui superior, pornind de la lecțiile învățate: necesitatea ajustării rapide a cadrului normativ, ce ar facilita reacția promptă a sistemului la nevoile copilului și susținerea lui în depășirea situațiilor de criză.

Astfel obiectivele generale stabilite sunt:

Obiectivul general 1: Consolidarea sistemului de protecție a copilului de a răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil, susținut de o creștere a ponderii cheltuielilor alocate protecției familiei și copilului de la 3,3% din bugetul național și 1,1% din PIB în 2020 la 6,6%, respectiv 2,2% din PIB în 2026, și având ca impact reducerea ratei sărăciei extreme în rândul copiilor de la 11,3% în 2019 la 8,5% în 2026.

Obiectivul general 2: Asigurarea toleranței zero din partea adulților și copiilor față de orice formă de violență împotriva copiilor, astfel încât ponderea copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență să scadă de la 1,6% în 2020 la 0,5% în 2026, iar ponderea populației care consideră că orice act de violență asupra copilului trebuie raportat către autorități pentru ca acestea să intervină să crească de la 86,6% în 2018 la 100% în 2026.

Obiectivul general 3: Asigurarea creșterii copiilor într-un mediu familial sigur și protector, care le va garant bunăstarea, rata sărăciei absolute a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii scăzând de la 38,1% în 2019 la 25% în 2026, iar ponderea copiilor aflați în situație de risc reducându-se de la 1,8% în 2020 la 1,5% în 2026.

IV. Impactul Programului național asupra bunăstării copilului – descrie rezultatele care urmează a fi atinse odată cu implementarea Programului în cauză, ținând cont de toate domeniile de bunăstare a copilului și făcându-se referire la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.

V. Resurse. În acest capitol sunt prezentate resursele financiare care sunt necesare pentru implementarea Programului în cauză, care au fost estimate și prezentate atât după obiectivele generale și specifice stabilite, precum și după ani.

VI. Riscuri. Analiza situației în domeniul protecției copilului a scos în evidență următoarele riscuri principale de implementare a Programului: - *impactul pandemiei COVID-19 asupra tuturor sistemelor*, și anume încetinirea proceselor, diminuarea bugetelor pentru protecția socială din cauza realocării fondurilor pentru urgențele pandemice etc.; - *capacitățile reduse* ale autorităților responsabile de implementarea Programului național la toate nivelurile; - *eforturile dispersate* de coordonare, monitorizare și evaluare a Programului național; - *capacitățile limitate de atragere a*

resurselor financiare externe necesare pentru acoperirea necesităților de implementare a acțiunilor Programului național fără acoperire din buget; - *fluctuația considerabilă a resurselor umane* în cadrul autorităților responsabile de domeniul protecției copilului; - *resursele financiare insuficiente* pentru implementarea tuturor acțiunilor incluse în Planul de acțiuni.

VII. Autoritățile responsabile de coordonarea implementării Programului național. Rolul de coordonare a politicii de protecție a copilului în Republica Moldova îi revine Ministerului Muncii și Protecției Sociale și Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului.

VIII. Autoritățile responsabile de implementarea Programului național. Principala instituție responsabilă de implementarea Programului național este Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Totodată, Ministerul Muncii și Protecției Sociale este responsabil de colectarea rapoartelor anuale de progres de la celelalte autorități responsabile care contribuie la implementarea Programului național: Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Cancelaria de Stat și autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, etc.

IX. Planul de acțiuni. Programul Național pentru Protecția Copilului este însoțit de un Plan de acțiuni care pune în aplicare obiectivele stabilite în documentul strategic. Proiectul Planului de acțiuni conține 72 acțiuni, fiind stabilite pentru fiecare acțiune: - indicatorii de monitorizare; - costurile de implementare (surse bugetare; alte surse); - termenul de realizare a fiecărei acțiuni; - instituțiile responsabile.

5. Fundamentarea economico-financiară

Sursele financiare necesare pentru implementarea *Programul Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia* vor fi acoperite din:

- a) bugetul de stat;
- b) mijloacele financiare ale organizațiilor internaționale;
- c) suportul oferit de partenerii de dezvoltare.

Implementarea practică a Programului presupune și o majorare a bugetului sectorial. Având în vedere complexitatea acestui exercițiu, precum și necesitatea de a antrena specialiști în domeniu, cu suportul UNICEF Moldova a fost contractat un expert financiar care a estimat costurile necesare pentru realizarea acțiunilor planificate. Menționăm că, în cazul a 20 acțiuni, acestea vor fi realizate în limita mijloacelor bugetului instituției responsabile; 4 acțiuni vor fi realizate din sursele bugetului de stat și 48 acțiuni vor fi realizate din sursele oferite de către partenerii de dezvoltare.

Calcululele estimative arată că suma totală necesară pentru aceste acțiuni este de **143,672 mil. lei**, dintre care **82,482 mil. lei** vor fi acoperite din bugetul de stat, iar **61,190 mil. lei** vor fi acoperite de către partenerii de dezvoltare și organizațiile internaționale, după cum urmează: USAID (proiectul „Data for Impact” și proiectul „Changing the Way We Care”), Consiliul European, AO ”Parteneriate pentru fiecare copil”, ”CCF Moldova”, ”Terre des hommes”.

Valoarea estimativă a resurselor financiare necesare pentru implementarea Programului național în perioada 2022-2026 este de 143,672 mil. lei, din care 14,823 mil. lei (10,31% din total) revin activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 1: 46,25 mil. lei (32,19% din total) – activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 2, 82,25 mil. lei (57,25% din total) – activităților planificate pentru

atingerea obiectivului general 3 și 0,34 mil. lei (0,23% din total) – activităților transversale (coordonare, monitorizare, evaluare și raportare).

Resursele financiare în sumă de 14,823 mil. lei, aferente obiectivului general 1, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 1.1 – 0,76%, obiectivul specific 1.2 – 6,87%, obiectivul specific 1.3 – 1,93% și obiectivul specific 1.4 – 0,74%.

Resursele financiare în sumă de 46,2 mil. lei, aferente obiectivului general 2, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 2.1 – 7,49%, obiectivul specific 2.2 – 6,09% și obiectivul specific 2.3 – 18,60%.

Resursele financiare în sumă de 82,25 mil. lei, aferente obiectivului general 3, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 3.1 – 10,87%, obiectivul specific 3.2 – 4,34%, obiectivul specific 3.3 – 12,46%, obiectivul specific 3.4 – 1,64% și obiectivul specific 3.5 – 0,08%.

Costul Programului național divizat pe ani este următorul: pentru anul 2022 vor fi utilizate resurse financiare în limitele mijloacelor alocate bugetului instituției responsabile,

- 27,210 mil. lei (18,93% din total), dintre care: 10,74 mil. lei din sursele bugetului de stat și 16,466 mil. lei din surse financiare ale partenerilor de dezvoltare – pentru anul 2023;

- 34,816 mil. lei (24,23% din total), dintre care: 18,409 mil. lei din sursele bugetului de stat și 16,407 mil. lei din surse financiare ale partenerilor de dezvoltare – pentru anul 2024;

- 36,203 mil. lei (25,19% din total), dintre care: 23,9 mil. lei din sursele bugetului de stat și 12,28 mil. lei din sursele financiare ale partenerilor de dezvoltare – pentru anul 2025;

- 45,444 mil. lei (31,63% din total), dintre care: 29,409 mil. lei din sursele bugetului de stat și 16,035 mil. lei din sursele financiare ale partenerilor de dezvoltare – pentru anul 2026.

De asemenea, subliniem că, la această etapă Ministerul Muncii și Protecției Sociale a prezentat Ministerului Finanțelor în cadrul exercițiului de elaborare a Cadrului de Cheltuieli pe Termen Mediu (CBTM) resursele care sunt necesare pentru implementarea Planului de acțiuni pentru anii 2023 – 2025.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul nu prevede introducerea modificărilor în alte acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul asigurării unui proces participativ pentru elaborarea documentului de politici în cauză, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a creat două grupuri de lucru (coordonator și tehnic) în componența cărora au fost incluși reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale și locale, ai organizațiilor neguvernamentale cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copilului precum și a prestatorilor de servicii sociale.

Documentul final a fost consultat public în cadrul a trei sesiuni regionale cu participarea a 90 de reprezentanți ai autorităților publice locale din diferite regiuni, ai societății civile, dar și cu copiii.

Totodată, în vederea respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia a fost plasat pe pagina oficială a Ministerului Muncii și Protecției Sociale (<https://social.gov.md/transparenta-decizionala/>) și <https://particip.gov.md>)

8. Constatările expertizei anticorupție

Nu se aplică.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Nu se aplică.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul hotărârii Guvernului a fost supus expertizei Ministerului Justiției.

11. Constatările altor expertize

Nu se aplică.

Ministru

Marcel SPATARI